

NÁVRH

MESTO PODOLÍNEC

KOMUNITNÝ PLÁN SOCIÁLNYCH SLUŽIEB 2024 – 2030

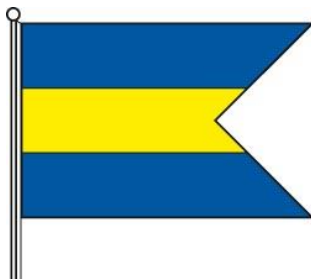

Komunitný plán sociálnych služieb mesta Podolíneec na roky 2024-2030

bol schválený Mestským zastupiteľstvom v Podolíneeci

dňa uznesením č.

OBSAH

ZOZNAM TABULIEK A GRAFOV	4
ZOZNAM SKRATIEK	5
ÚVOD	6
1 TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ KOMUNITNÉHO PLÁNOVANIA.....	7
1.1 ČO JE KOMUNITNÉ PLÁNOVANIE	7
1.2 ÚČASTNÍCI KOMUNITNÉHO PLÁNOVANIA	7
1.3 VÝHODY, PRINCÍPY A PODSTATA KOMUNITNÉHO PLÁNOVANIA	7
1.4 PRÁVNÝ RÁMEC POSKYTOVANIA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB	8
1.5 KOMUNITNÝ PLÁN SOCIÁLNYCH SLUŽIEB	10
1.6 NÁRODNÉ PRIORITY ROZVOJA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB NA ROKY 2021 – 2030	10
1.7 DRUHY A FORMY SOCIÁLNYCH SLUŽIEB	11
1.8 VZŤAH KOMUNITNÉHO PLÁNU K NADRADENÝM DOKUMENTOM	13
2 DEMOGRAFICKÁ A SOCIÁLNA ANALÝZA.....	14
2.1 POČET OBYVATEĽOV A POHYB OBYVATEĽSTVA	14
2.2 ŠTRUKTÚRA OBYVATEĽOV PODĽA POHLAVIA A VEKU	18
2.3 NÁRODNOSTNÁ, KONFESIONÁLNA A VZDELANOSTNÁ ŠTRUKTÚRA OBYVATEĽSTVA	21
2.4 NEZAMESTNANOSŤ	23
2.5 BEZPEČNOSŤ V MESTE	28
3 SOCIÁLNE SLUŽBY V MESTE	30
3.1 VEREJNÍ POSKYTOVATELIA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB	30
3.2 NEVEREJNÍ POSKYTOVATELIA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB.....	32
3.3 AKTIVITY MESTA PODOLÍNEC A INÝCH SUBJEKTOV NA ÚSEKU SOCIÁLNEJ STAROSTLIVOSTI (MIMO PÔSOBNOSTI ZÁKONA O SOCIÁLNYCH SLUŽBÁCH)	33
3.4 POŽIADAVKY PRIJÍMATEĽOV SOCIÁLNYCH SLUŽIEB	34
4 STRATÉGIA ROZVOJA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB.....	36
4.1 CIEĽOVÉ SKUPINY.....	36
4.2 CIELE A PRIORITY, DOPLNKOVÉ OPATRENIA.....	37
5 IMPLEMENTÁCIA KOMUNITNÉHO PLÁNU.....	44
5.1 HARMONOGRAM REALIZÁCIE KOMUNITNÉHO PLÁNU VRÁTANE URČENIA FINANČNÝCH PODMIENOK	44
5.2 MONITORING PLNENIA A SPÔSOB KAŽDOROČNÉHO VYHODNOCOVANIA KOMUNITNÉHO PLÁNU, VRÁTANE PODMIENOK A SPÔSOBU JEHO ZMENY A AKTUALIZÁCIE.....	52
ZÁVER	53
PRÍLOHY	54
ZOZNAM INFORMAČNÝCH ZDROJOV	54

Zoznam tabuliek a grafov

Tabuľky:

Tabuľka 1: Základné charakteristiky stavu a pohybu obyvateľstva Podolíne	17
Tabuľka 2: Vývoj vybraných parametrov vekovej štruktúry obyvateľstva	19
Tabuľka 3: Vývoj počtu a podielu osôb podľa vybraných vekových skupín	20
Tabuľka 4: Štruktúra obyvateľov podľa národnosti	21
Tabuľka 5: Rómske obyvateľstvo v meste Podolíne podľa rôznych zdrojov	21
Tabuľka 6: Štruktúra obyvateľov podľa náboženského vyznania	22
Tabuľka 7: Vývoj nezamestnanosti v meste	24
Tabuľka 8: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2023	24
Tabuľka 9: Štruktúra UoZ podľa KZAM k 31.12.2023	27
Tabuľka 10: Počet a štruktúra UoZ znevýhodnených podľa § 8 zákona č. 5/2004 Z. z.	28
Tabuľka 11: Počet realizovaných priestupkových konaní v meste v období 2019-2022	29
Tabuľka 12: Rozhodnutia o odkázanosti na sociálnu službu vydané mestom Podolíne v období 2019-2023	32
Tabuľka 13: Požiadavky prijímateľov soc. služieb a iných obyvateľov na území mesta	35
Tabuľka 14: Ciele a priority rozvoja podľa jednotlivých druhov sociálnych služieb, foriem sociálnych služieb a jednotlivých cieľových skupín, vrátane kvantifikácie potrebnej kapacity týchto služieb a určenia finančných podmienok	38
Tabuľka 15: Určenie merateľných ukazovateľov na zhodnotenie plnenia cieľov	39
Tabuľka 16: Doplnkové aktivity stratégie rozvoja	41
Tabuľka 17: Harmonogram realizácie sociálnych služieb s určením kapacity sociálnych služieb, personálnych a prevádzkových podmienok	44
Tabuľka 18: Predpokladané finančné náklady mesta na poskytovanie sociálnych služieb	47
Tabuľka 19: Predpokladané finančné náklady mesta na spolufinancovanie sociálnych služieb podľa konkrétnych poskytovateľov sociálnych služieb	48
Tabuľka 20: Harmonogram realizácie doplnkových aktivít vrátane predpokladaných finančných nákladov na ich realizáciu	49

Grafy:

Graf 1: Vývoj počtu obyvateľov mesta Podolíne	14
Graf 2: Medziročné prírastky / úbytky obyvateľstva	15
Graf 3: Prirodený pohyb obyvateľstva v rokoch 2014-2023	16
Graf 4: Migračný pohyb obyvateľstva v rokoch 2014-2023	16
Graf 5: Celkový pohyb obyvateľstva v rokoch 2014-2023	17
Graf 6: Porovnanie vekovej štruktúry obyvateľstva k 31.12.2014 a k 31.12.2023	19
Graf 7: Štruktúra obyvateľstva podľa najvyššieho ukončeného vzdelania	23
Graf 8: Počet evidovaných UoZ v rokoch 2014-2023 (k 31.12.)	24
Graf 9: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2023	25
Graf 10: Štruktúra UoZ podľa vzdelania k 31.12.2023	25
Graf 11: Štruktúra UoZ podľa doby evidencie k 31.12.2023	26

Zoznam skratiek

ADOS	Agentúra domácej ošetrovateľskej starostlivosti	SODB	Sčítanie obyvateľov, domov a bytov
AOTP	Aktívne opatrenia trhu práce	ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy	TP	Terénny pracovník
KPSS	Komunitný plán sociálnych služieb	TSP	Terénna sociálna práca Terénny sociálny pracovník
KZAM	Klasifikácia zamestnaní	ŤZP	Ťažko zdravotne postihnutý
MRK	Marginalizovaná rómska komunita	UoZ	Uchádzač o zamestnanie
MŠ	Materská škola	ÚPSVaR	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
NPRSS	Národné priority rozvoja sociálnych služieb	VÚC	Vyšší územný celok
PSK	Prešovský samosprávny kraj	VZN	Všeobecne záväzné nariadenie

Návrh

ÚVOD

Oblasť sociálnej politiky významne ovplyvnil proces decentralizácie a reformy verejnej správy, čo sa prejavilo prechodom rozsiahlych kompetencií na miestnu samosprávu. Mestá a obce sa tak stali významným realizátorom sociálnej politiky a od miestnej samosprávy v súčasnosti vo veľkej miere závisí rozsah, podmienky a v neposlednom rade kvalita poskytovaných sociálnych služieb. Sociálne služby sú teda súčasťou verejných politík, v ktorých sa jednoznačne presadzuje ľudskoprávny rozmer a orientácia na potreby a preferencie ich prijímateľov.

Komunitný plán sociálnych služieb (ďalej aj „KPSS“ alebo „komunitný plán“) je vypracovaný v súlade s požiadavkami zákona o sociálnych službách a tiež s ohľadom na národné priority rozvoja sociálnych služieb, berúc do úvahy miestne podmienky, potreby a špecifiká. Jeho základnou ideou je komunitný rozvoj, skvalitnenie a humanizácia poskytovaných sociálnych služieb, resp. doplnenie chýbajúcich sociálnych služieb na základe požiadaviek a záujmu občanov mesta.

Komunitný plán mesta Podolíneec pozostáva z piatich nosných kapitol. Prvá kapitola pod názvom „Teoretické východiská komunitného plánovania“ sa venuje teoreticko-metodologickým aspektom komunitného plánovania (definície, proces plánovania, legislatívne východiská, rozvoj sociálnych služieb na úrovni štátu a pod.).

Druhá kapitola („Demografická a sociálna analýza“) skúma socio-demografické charakteristiky obyvateľstva mesta. Tretia kapitola analyzuje aktuálne poskytované sociálne služby v meste a potreby v oblasti sociálnych služieb tak u existujúcich prijímateľov, ako aj u širokej verejnosti.

Štvrtá kapitola („Stratégia rozvoja sociálnych služieb“) definuje ciele a priority mesta v rámci poskytovania sociálnych služieb smerom do budúcnosti, ako aj ich merateľné ukazovatele. Keďže významnou súčasťou komunitného rozvoja a začleňovania jedincov do spoločnosti (obzvlášť obyvateľov v riziku sociálneho vylúčenia), sú rôzne sociálne aktivity, táto kapitola definuje aj doplnkové aktivity v sociálnej oblasti (mimo sociálnych služieb v zmysle zákona o sociálnych službách), ktoré chce samospráva mesta realizovať v záujme komunitného rozvoja, sociálnej inklúzie a zlepšovania sociálnej situácie miestnych obyvateľov.

Piata kapitola sa následne venuje implementačným aspektom komunitného plánu – definuje časový plán realizácie jednotlivých opatrení, odhaduje predpokladané finančné náklady, ktoré bude musieť mesto vynaložiť zo svojho rozpočtu na realizáciu jednotlivých sociálnych služieb a doplnkových aktivít, ako aj spôsob vyhodnocovania plnenia komunitného plánu.

1 TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ KOMUNITNÉHO PLÁNOVANIA

1.1 Čo je komunitné plánovanie

Komunitné plánovanie sociálnych služieb možno považovať za metódu, prostredníctvom ktorej je možné plánovať sociálne služby tak, aby zodpovedali potrebám jednotlivých skupín občanov a zároveň boli v súlade s miestnymi špecifikami. Ide o otvorený proces, cieľom ktorého je:

- napĺňanie potrieb občanov odkázaných na jednotlivé formy sociálnej pomoci,
- zabezpečovanie zdrojov (finančných a personálnych) na jednotlivé formy sociálnej pomoci,
- hľadanie optimálnych riešení, ktoré najlepšie zodpovedajú miestnym podmienkam a potrebám ľudí,
- zvýšenie kvality poskytovaných sociálnych služieb.

1.2 Účastníci komunitného plánovania

Účastníkmi komunitného plánovania sú:

- **Zadávatelia sociálnych služieb** - subjekty, ktorým zabezpečovanie sociálnych služieb na príslušnom území vyplýva zo zákona. Sociálne služby zriaďujú, prípadne zadávajú iným subjektom, financujú ich a organizujú. Na Slovensku sú to obce, mestá a samosprávne kraje.
- **Poskytovatelia sociálnych služieb** - subjekty, ktoré služby poskytujú a ponúkajú, bez ohľadu na ich právnu subjektivitu. Poskytovateľ sociálnej služby je za podmienok ustanovených zákonom mesto, právnická osoba zriadená alebo založená obcou alebo samosprávnym krajom – „verejný poskytovateľ sociálnej služby“ alebo ďalšia právnická osoba a fyzická osoba – „neverejný poskytovateľ sociálnej služby“.
- **Prijímatelia sociálnych služieb** – sú fyzické osoby, užívatelia sociálnych služieb, ktorí sa ocitli v nepriaznivej životnej situácii. Tá môže spôsobovať ohrozenie sociálnym vylúčením, obmedzenie schopnosti začleniť sa do spoločnosti a samostatne riešiť svoje problémy. Do nepriaznivej životnej situácie sa pritom jednotlivec môže dostať z rôznych dôvodov – v dôsledku vysokého veku, nepriaznivého zdravotného stavu, krízových životných situácií, spôsobu života, trestnej činnosti a pod. Zapojením prijímateľov sociálnych služieb do komunitného plánovania sa získavajú informácie o ich potrebách, na ktoré treba reagovať a o súčasnej kvalite a dostupnosti poskytovaných sociálnych služieb.

Do procesu komunitného plánovania sa môže zapojiť aj široká verejnosť. Občania majú možnosť do určitej miery podieľať sa a ovplyvňovať rozvoj sociálnych služieb. Proces komunitného plánovania je založený na demokratických princípoch, umožňuje zapájať sa do diania v meste a vyjadriť tak názor na danú problematiku.

Cieľom komunitného plánovania sociálnych služieb je pripraviť strategický dokument, ktorý za účasti zadávateľov, poskytovateľov a prijímateľov sociálnych služieb a verejnosti umožní v strednodobom časovom horizonte efektívnejšie rozvíjať sociálne služby.

1.3 Výhody, princípy a podstata komunitného plánovania

Hlavnou výhodou komunitného plánovania je skutočnosť, že sú doňho zapájaní všetci účastníci systému sociálnych služieb (zadávatelia, poskytovatelia, prijímatelia). To nielenže napomáha zvyšovať kvalitu plánovania a poskytovania sociálnych služieb, ale taktiež výrazne posilňuje princípy

zastupiteľskej demokracie, a to nielen v procese plánovania, ale aj v rozhodovacom procese, prípadne v spôsobe ich zabezpečovania. Komunitný plán sociálnych služieb ako výsledok komunitného plánovania zabezpečuje, aby sociálne služby zodpovedali miestnym potrebám a reagovali na miestne špecifiká.

Najdôležitejšie **princípy** komunitného plánovania sú:

- *princíp triády*, predstavujúci spoluprácu zadávateľov, poskytovateľov a prijímateľov sociálnych služieb a rovnako princíp dohody, ktorý je charakterizovaný výsledným plánom,
- *princíp rovnosti*, ktorý zaručuje každému právo zaujímať sa o veci verejné; každý občan má právo slobodne sa vyjadriť a zároveň nikto nesmie byť vylúčený a diskriminovaný,
- *princíp skutočných potrieb*, čo charakterizuje analýza popisujúca stav služieb,
- *princíp kompetencie účastníkov*, ktorý kladie dôraz na profesionalitu a zodpovednosť.

Podstatou komunitného plánovania je teda zapájanie všetkých, ktorých sa sociálne služby týkajú alebo sa ich v budúcnosti týkať môžu, do otvoreného dialógu o podobe sociálnych služieb. Základným pilierom plánovania je zisťovanie potrieb, zdrojov a hľadanie najlepších riešení. Zásadný význam v procese plánovania má preto poznanie záujmu všetkých zúčastnených strán (zadávateľov, poskytovateľov a prijímateľov sociálnej pomoci) a verejnosti, ich vzájomné prepojenie a spolupráca.

1.4 Právny rámec poskytovania sociálnych služieb

Sociálne služby sa poskytujú v súlade so **zákonom č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách** a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon o sociálnych službách), ktorý upravuje podmienky, postupy a formy poskytovania sociálnych služieb ako aj povinnosti poskytovateľov. Jeho cieľom je podporovať sociálne začlenenie občanov a uspokojovať sociálne potreby ľudí v nepriaznivej sociálnej situácii.

Za nepriaznivú sociálnu situáciu sa považuje ohrozenie fyzickej osoby sociálnym vylúčením alebo obmedzením jej schopnosti sa spoločensky začleniť a samostatne riešiť svoje problémy z dôvodu, že:

- osoba nemá zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb, pre svoje životné návyky, spôsob života, závislosť od návykových látok,
- je ohrozený jej vývoj v dôsledku jej zdravotného postihnutia, ak ide o dieťa do 7 rokov veku,
- osoba je ťažko zdravotne postihnutá alebo má nepriaznivý zdravotný stav,
- osoba dovŕšila vek potrebný na nárok na starobný dôchodok,
- osoba vykonáva opatrovanie fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím,
- osoba je ohrozená správaním iných fyzických osôb alebo sa stala obeťou správania iných fyzických osôb,
- osoba zotrváva v priestorovo segregovanej lokalite s prítomnosťou koncentrovanej a generačne reprodukovanej chudoby,
- stratila bývanie alebo je ohrozená stratou bývania.

Sociálne služby podľa tohto zákona sa poskytujú prostredníctvom odborných, obslužných a ďalších činností, ktoré je poskytovateľ povinný poskytnúť alebo zabezpečiť v prípade, že tieto činnosti sú taxatívne vymedzené. Zákon o sociálnych službách rozdeľuje sociálne služby do niekoľkých skupín, v závislosti od povahy a nepriaznivej sociálnej situácie alebo od cieľovej skupiny, ktorej sú určené:

- **sociálne služby krízovej intervencie** (terénna sociálna služba krízovej intervencie; poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach – nocľaháreň, útulok, domov na polceste, nízkoprahové denné centrum, integračné centrum, komunitné centrum, zariadenie núdzového bývania; nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu),

- **sociálne služby na podporu rodiny s deťmi** (pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa, pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa v zariadení dočasnej starostlivosti o deti, služba na podporu zosúladovania rodinného života a pracovného života, služba na podporu zosúladovania rodinného života a pracovného života v zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa, služba včasnej intervencie),
- **sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku** (zariadenie podporovaného bývania, zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby, rehabilitačné stredisko, domov sociálnych služieb, špecializované zariadenie, denný stacionár, domáca opatrovateľská služba, prepravná služba, sprievodcovská a predčitateľská služba, tlmočnícka služba, sprostredkovanie tlmočníckej služby, sprostredkovanie osobnej asistencie, požičiavanie pomôcok),
- **sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií** (monitorovanie a signalizácia potreby pomoci, krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií),
- **podporné služby** (odľahčovacia služba, pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv a povinností, denné centrum, podpora samostatného bývania, jedáleň, práčovňa, stredisko osobnej hygieny).

Zákon o sociálnych službách v § 80 upravuje pôsobnosť mesta pri poskytovaní sociálnych služieb. Okrem koncepcnej, rozhodovacej, posudkovej, poradenskej, kontrolnej, registračnej, evidenčnej, štatistickej, finančnej činnosti a terénnej sociálnej práce je v pôsobnosti mesta poskytovať alebo zabezpečovať poskytovanie:

- sociálnej služby v nízkoprahovom dennom centre, nocľahárni, zariadení pre seniorov, zariadení opatrovateľskej služby a v dennom stacionári,
- nízkoprahovej sociálnej služby pre deti a rodinu,
- opatrovateľskej služby,
- prepravnej služby,
- odľahčovacej služby,
- pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa,
- terénnej sociálnej služby krízovej intervencie

a zriaďovať a zakladať nasledovné zariadenia sociálnych služieb:

- nocľaháreň,
- nízkoprahové denné centrum,
- zariadenie pre seniorov,
- zariadenie opatrovateľskej služby,
- denný stacionár.

Mesto môže zriaďovať aj iné zariadenia a poskytovať alebo zabezpečovať aj iné druhy sociálnej služby, príp. môže sociálne služby účelne a vhodne spájať.

Zákon o sociálnych službách zaručuje právo fyzickej osoby na poskytnutie sociálnej služby alebo zabezpečenie jej poskytnutia a právo výberu poskytovateľa, za splnenia podmienok ustanovených týmto zákonom a ďalšie práva pri poskytovaní sociálnych služieb.

Poskytovateľmi sociálnych služieb sú v súlade so zákonom obce, právnické osoby zriadené alebo založené obcou alebo samosprávnym krajom (verejní poskytovatelia sociálnych služieb) a iné

právnické alebo fyzické osoby (neverejní poskytovatelia sociálnych služieb). Sociálne služby môže poskytovať len poskytovateľ zapísaný do registra poskytovateľov sociálnych služieb.

V zákone o sociálnych službách sú podrobne upravené povinnosti poskytovateľa sociálnej služby. Ide napríklad o povinnosť poskytovateľa sociálnych služieb vypracovať a dodržiavať procedurálne, personálne a prevádzkové podmienky poskytovania sociálnej služby (tzv. štandardy kvality). Poskytovateľ je povinný napríklad vypracovať individuálny rozvojový plán klienta, dodržiavať maximálny počet klientov na jedného zamestnanca a za účelom zvýšenia profesionality práce vypracovať a uskutočňovať program supervízie.

1.5 Komunitný plán sociálnych služieb

Komunitný plán sociálnych služieb (KPSS) je strategický dokument, ktorý analyzuje stav poskytovaných sociálnych služieb na území mesta, hodnotí potreby a požiadavky jej obyvateľov a navrhuje budúci rozvoj v oblasti sociálnych služieb na stanovené obdobie. Dokument je reálnym výstupom komunitného plánovania sociálnych služieb a výsledkom dohody medzi zadávateľmi, poskytovateľmi a prijímateľmi sociálnych služieb. Poukazuje na potreby v danej komunite, pričom poskytuje aj možnosti finančného, personálneho, prevádzkového a organizačného zabezpečenia v oblasti poskytovania sociálnych služieb v danej komunite.

Najdôležitejšie ciele komunitného plánu sú:

- zistiť potreby a požiadavky prijímateľov sociálnych služieb,
- zistiť plány a predstavy poskytovateľov sociálnych služieb,
- koordinovať ponuku a dopyt v sociálnych službách,
- vytvoriť kompromis medzi predstavami, požiadavkami, možnosťami a dostupnými zdrojmi,
- zvýšiť kvalitu poskytovaných sociálnych služieb,
- stanoviť priority pre budúci rozvoj sociálnych služieb.

1.6 Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2021 – 2030

Národné priority rozvoja sociálnych služieb (NPRSS) v zmysle zákona o sociálnych službách vypracúva a zverejňuje Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR. Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2021 – 2030 vydalo ministerstvo v marci 2021. Cieľom a účelom NPRSS je cyklicky pozitívne ovplyvňovať rozvoj sociálnych služieb v Slovenskej republike, a to cestou definovania politiky smerovania sociálnych služieb na národnej úrovni a následne formulovania základných priorít tohto rozvoja a predpokladov na dosiahnutie týchto priorít.

Účelom dokumentu pod názvom Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2021 – 2030 je vymedziť rozvojovú trajektóriu sociálnych služieb na Slovensku do roku 2030. V súlade s tým sú najskôr definované predpoklady pre rozvoj a následne samotné národné priority, vďaka ktorým by sa mal rozvoj reálne dosiahnuť. Národné priority sú vymedzené tak, aby boli harmonizovateľné so súvisiacimi legislatívnymi zámermi a iniciatívami vlády SR v referenčnom období (NPRSS 2021 – 2030).

Predpoklady pre rozvoj sociálnych služieb:

Pre zabezpečenie podmienok rozvojovej trajektórie sociálnych služieb pre obdobie rokov 2021 – 2030 bude nevyhnutné naplniť nasledovné predpoklady, ktoré predstavujú pre napĺňanie NPRSS nevyhnutné vstupy:

- A. Vytvorenie strategického rámca sociálnych služieb do roku 2030 v Slovenskej republike
- B. Zabezpečenie finančnej a personálnej udržateľnosti rozvoja sociálnych služieb
- C. Prepájanie sociálnych služieb s inými verejnými službami v rámci podpory sociálnej inklúzie zraniteľných jednotlivcov, rodín, skupín a komúnit.

Národné priority rozvoja sociálnych služieb:

Slovenská republika si v kontexte rozvoja sociálnych služieb v období 2021 – 2030 zadefinovala nasledovné **národné priority**:

NP1: Prechod z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť a podporu s cieľom zabezpečenia dostupnosti rôznorodých sociálnych služieb komunitného charakteru v súlade s potrebami cieľových skupín sociálnych služieb

NP2: Zavedenie systému integrovanej sociálno-zdravotnej starostlivosti

NP3: Podpora prepájania sociálnych služieb a neformálnej (najmä rodinnej) starostlivosti ako súčasť systému starostlivosti o osoby odkázané na pomoc inej fyzickej osoby

NP4: Podpora zvyšovania kvality sociálnych služieb.

1.7 Druhy a formy sociálnych služieb

Zákon o sociálnych službách vymedzuje (§12) tieto **druhy sociálnych služieb**:

A – SOCIÁLNE SLUŽBY KRÍZOVEJ INTERVENČIE

1. terénna sociálna služba krízovej intervencie,
2. poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach, ktorými sú:
 - 2.1. nízkoprahové denné centrum,
 - 2.2. integračné centrum,
 - 2.3. komunitné centrum,
 - 2.4. nocľaháreň,
 - 2.5. útulok,
 - 2.6. domov na polceste,
 - 2.7. zariadenie núdzového bývania,
3. nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu.

B – SOCIÁLNE SLUŽBY NA PODPORU RODINY S DEŤMI

1. pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa,
2. pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa v zariadení dočasnej starostlivosti o deti,
3. služba na podporu zosúladzovania rodinného života a pracovného života,
4. služba na podporu zosúladzovania rodinného života a pracovného života v zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa,
5. služba včasnej intervencie.

C – SOCIÁLNE SLUŽBY NA RIEŠENIE NEPRIAZNIVEJ SOCIÁLNEJ SITUÁCIE Z DÔVODU ŤAŽKÉHO ZDRAVOTNÉHO POSTIHNUTIA, NEPRIAZNIVÉHO ZDRAVOTNÉHO STAVU ALEBO Z DÔVODU DOVRŠENIA DÔCHODKOVÉHO VEKU

1. poskytovanie sociálnej služby v zariadení pre fyzické osoby, ktoré sú odkázané na pomoc inej fyzickej osoby a pre fyzické osoby, ktoré dovŕšili dôchodkový vek,
 - 1.1. zariadenie podporovaného bývania,
 - 1.2. zariadenie pre seniorov,
 - 1.3. zariadenie opatrovateľskej služby,
 - 1.4. rehabilitačné stredisko,
 - 1.5. domov sociálnych služieb,
 - 1.6. špecializované zariadenie,
 - 1.7. denný stacionár,
2. domáca opatrovateľská služba,
3. prepravná služba,
4. sprievodcovská služba a predčitateľská služba,
5. tlmočnícka služba,
6. sprostredkovanie tlmočnickej služby,
7. sprostredkovanie osobnej asistencie,
8. požičiavanie pomôcok.

D – SOCIÁLNE SLUŽBY S POUŽITÍM TELEKOMUNIKAČNÝCH TECHNOLOGIÍ

1. monitorovanie a signalizácia potreby pomoci,
2. krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií.

E – PODPORNÉ SLUŽBY

1. odľahčovacia služba,
2. pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv a povinností,
3. poskytovanie sociálnej služby v dennom centre,
4. podpora samostatného bývania,
5. poskytovanie sociálnej služby v jedálni,
6. poskytovanie sociálnej služby v práčovni,
7. poskytovanie sociálnej služby v stredisku osobnej hygieny.

Zákon o sociálnych službách vymedzuje (§13) tieto **formy sociálnych služieb**:

- **Ambulantná forma** – poskytuje sa fyzickej osobe, ktorá dochádza, je sprevádzaná alebo je dopravovaná do miesta poskytovania sociálnej služby,
- **Terénna forma** – poskytuje sa fyzickej osobe v jej prirodzenom sociálnom prostredí alebo v jej domácom prostredí,
- **Pobytová forma** v zariadení – poskytuje sa, ak súčasťou sociálnej služby je ubytovanie. Pobytová sociálna služba sa poskytuje ako celoročná sociálna služba alebo týždenná sociálna služba,
- **Iná forma** – poskytuje sa najmä telefonicky alebo s použitím telekomunikačných technológií, ak je to účelné.

1.8 Vzťah komunitného plánu k nadradeným dokumentom

Komunitný plán sociálnych služieb sa v zmysle § 83 ods. 2 zákona o sociálnych službách vypracúva na základe národných priorít rozvoja sociálnych služieb. V súčasnom období sú platné **Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2021-2030**, v ktorých sú zadané 4 národné priority na nasledovné obdobie (pozri kap. 1.6). Kľúčovú úlohu v otázke systémového riešenia „fungovania“ sociálnych služieb na území Slovenskej republiky má predovšetkým štát, a to najmä prostredníctvom Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny a zákonodarného zboru (realizácia potrebných štruktúrnych zmien v oblasti sociálnych služieb, nastavenie legislatívy, spôsobu a podmienok financovania sociálnych služieb, povinností, zodpovedností a pod.). Samozrejme, v súčinnosti s participujúcimi subjektmi, medzi ktoré patria aj obce a mestá.

Komunitný plán sociálnych služieb mesta Podolíne 2024-2030 svojou štruktúrou, analýzami a zadanou stratégiou nadväzuje najmä na Národnú prioritu 1 (Prechod z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť a podporu s cieľom zabezpečenia dostupnosti rôznorodých sociálnych služieb komunitného charakteru v súlade s potrebami cieľových skupín sociálnych služieb) a Národnú prioritu 4 (Podpora zvyšovania kvality sociálnych služieb). Realizovanými analýzami zohľadňuje miestne špecifiká a potreby fyzických osôb v oblasti sociálnych služieb a na základe týchto výsledkov určuje potreby rozvoja sociálnych služieb, personálne podmienky, finančné podmienky, prevádzkové podmienky a organizačné podmienky na ich zabezpečenie.

Návrh

2 DEMOGRAFICKÁ A SOCIÁLNA ANALÝZA

Sociálne služby predstavujú jednu z foriem sociálnej pomoci pre ľudí v nepriaznivej sociálnej situácii a sú alebo v budúcnosti môžu byť pre mnohých dôležitou oporou sociálneho začlenenia občanov a uspokojovania sociálnych potrieb. Dostupnosť sociálnych služieb (či už z hľadiska geografického alebo z hľadiska ich variability) do značnej miery závisí od rôznorodosti ich poskytovateľov, a preto je veľmi dôležité pri ich plánovaní vychádzať najmä z porovnania existujúcej ponuky sociálnych služieb so zistenými potrebami prijímateľov. Pre správne určenie potrieb poskytovania sociálnych služieb je tak potrebné poznať sociálne a demografické východiská.

2.1 Počet obyvateľov a pohyb obyvateľstva

Vývoj počtu obyvateľov mesta mal od roku 1993 kolísavý priebeh – striedali sa obdobia rastu a poklesu počtu obyvateľov. Za posledné tri dekády sa počet obyvateľov znížil o 4,6 % (z 3 022 v roku 1993 na 3 055 v roku 2023).

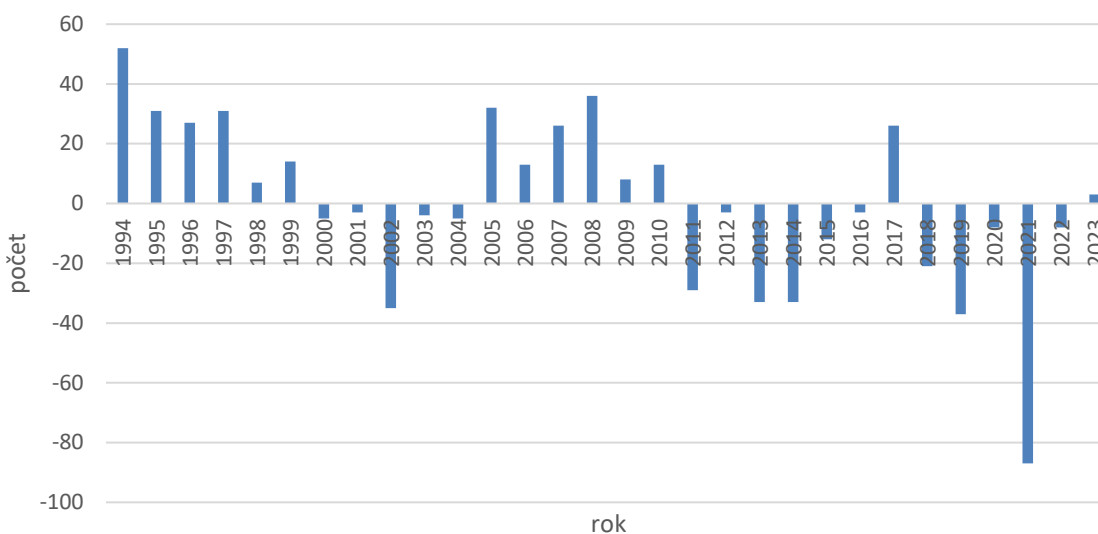
Graf 1: Vývoj počtu obyvateľov mesta Podolíne

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Najvyššiu dynamiku rastu malo mesto v skorých 90. rokoch, zhruba od roku 2011 možno pozorovať takmer nepretržitý každoročný pokles počtu obyvateľov. Kým do roku 1999 malo mesto pomerne výraznú dynamiku rastu, pričom dobrú dynamiku (aj keď o niečo nižšiu) zaznamenalo aj v období rokov 2005-2010. Avšak od r. 2011 už možno v meste pozorovať výrazné otočenie trendu – počet obyvateľov takmer každoročne klesá (okrem r. 2017 a nepatrného nárastu v roku 2023).

Graf 2: Medziročné prírastky / úbytky obyvateľstva

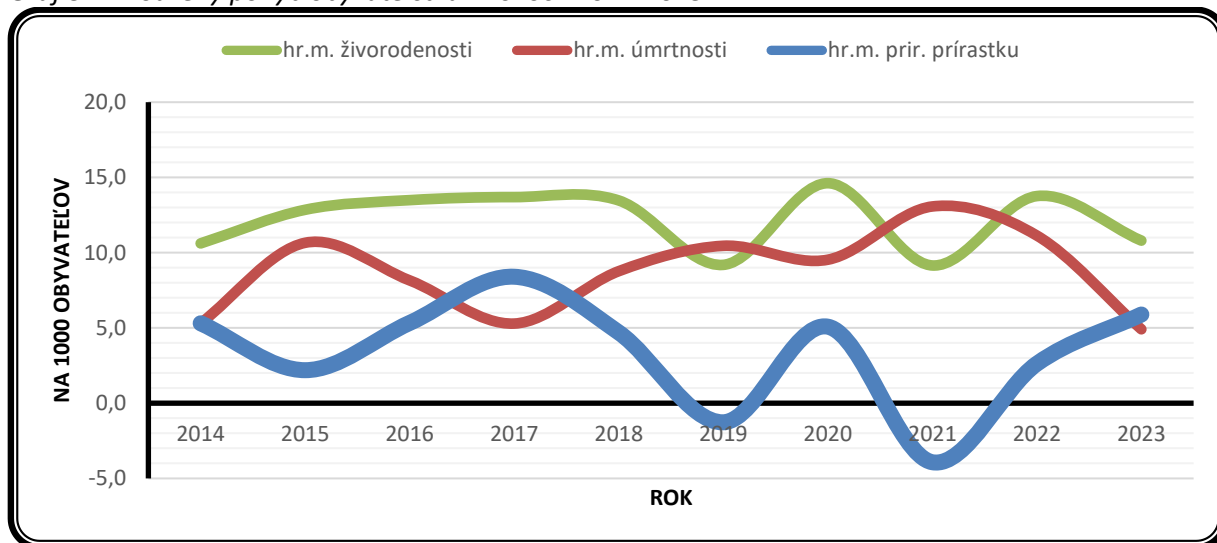
Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Vývoj prirodzeného pohybu obyvateľstva je v meste pozitívny. Mesto vykazuje kladnú bilanciu prirodzeného pohybu, ktorá je výsledkom kombinácie nadpriemerných hodnôt natality a podpriemerných hodnôt mortality. Priemerná hodnota ukazovateľa hrubej miery živorodenosti za posledných 10 rokov bola v Podolíne 12,2 %. Pre porovnanie, v okrese Stará Ľubovňa sa hr. m. živorodenosti pohybuje na úrovni cca 15,5 %, v Prešovskom kraji 12,0 % a v Slovenskej republike na úrovni 9,5 %. Naproti tomu, priemerná hodnota ukazovateľa hrubej miery úmrtnosti za posledných 10 rokov bola v Podolíne nízka – len 8,7 %. V okrese Stará Ľubovňa dosahuje hr. m. úmrtnosti úroveň cca 9,5 %¹, v Prešovskom kraji rovnako 9,5 % a v Slovenskej republike úroveň 11,0 %.

Prostredníctvom prirodzeného pohybu počet obyvateľov takmer každoročne rastie. Bilancia prirodzeného pohybu bola za ostatných 10 rokov až 8x kladná, záporná bola len v rokoch 2019 a 2021. Hrubá miera prirodzeného prírastku sa v posledných 10 rokoch pohybovala v rozmedzí od -3,9 % v roku 2021 po 8,4 % v roku 2017. Prirodzenými populačnými procesmi teda v meste dochádzalo k výraznému prírastku počtu obyvateľov.

¹ Hoci sa priemerné hodnoty hrubej miery živorodenosti a úmrtnosti v Podolíne v porovnaní s hodnotami za okres Stará Ľubovňa javia ako nie veľmi priaznivé, v skutočnosti tieto hodnoty (v celoslovenskom porovnaní) priaznivé sú – okres Stará Ľubovňa totižto v týchto ukazovateľoch dosahuje najkrajnejšie hodnoty v rámci všetkých okresov Slovenska (a nie je preto úplne najvhodnejšou referenčnou jednotkou).

Graf 3: Prirodzený pohyb obyvateľstva v rokoch 2014-2023

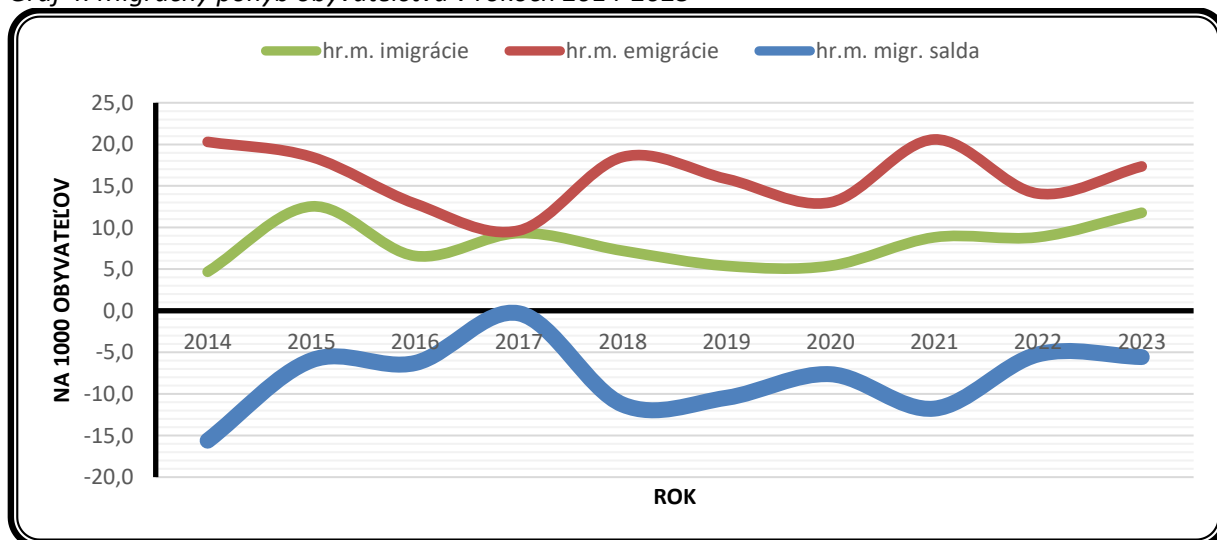

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Na druhej strane, bilancia migračného pohybu je v meste výrazne negatívna (a to vo vyššej miere, ako bilancia prirodzeného pohybu). Hrubá miera imigrácie sa v meste za posledných 10 rokov pohybovala v priemere na úrovni 8,1 % (priemerne sa ročne prisťahovalo 25,3 osoby). Hrubá miera emigrácie v hodnotenom období dosahovala oveľa vyššie hodnoty, pričom jej priemerná úroveň bola 16,1 % (v priemere 50,5 vystáňovaných osôb ročne). Počas celého sledovaného obdobia (ostatných 10 rokov) bolo migračné saldo každoročne záporné, kladné nebolo ani raz. Výsledkom hore uvedených procesov bol veľmi nepriaznivý vývoj migračného salda, ktoré sa pohybovalo v rozmedzí od -50 osôb v roku 2014 po -1 osobu v roku 2017.

Z aspektu migrácie v meste dominujú negatívne, depopulačné procesy. Bilancia migračného pohybu Podolíne za ostatných 10 rokov je výrazne záporná. V meste jednoznačne prevládajú negatívne procesy.

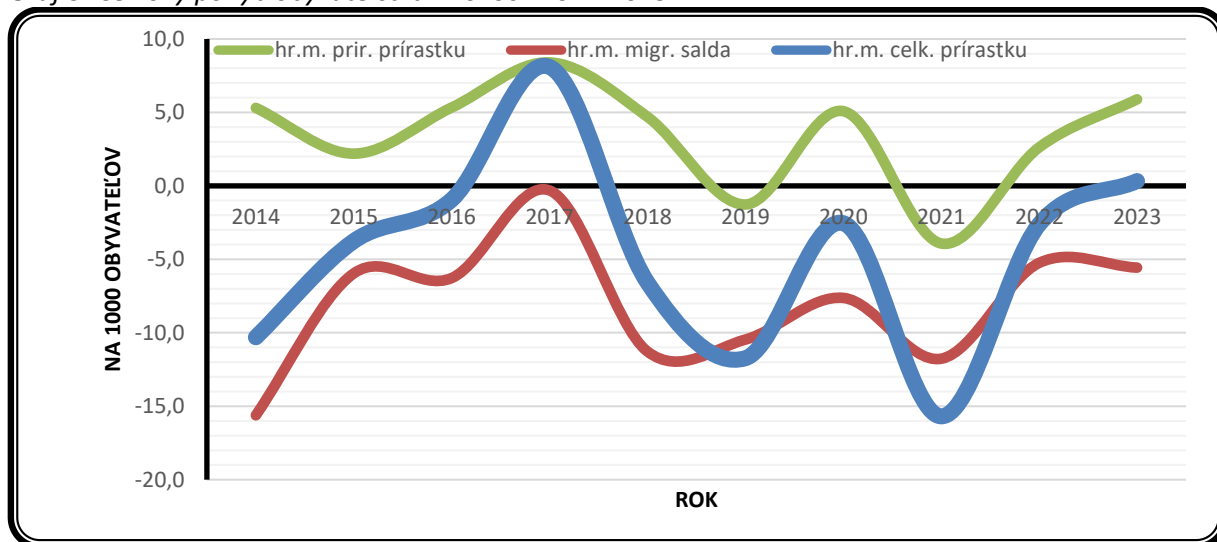
Graf 4: Migračný pohyb obyvateľstva v rokoch 2014-2023

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Vývoj počtosti obyvateľstva v meste Podolíneec možno hodnotiť negatívne. Mesto v ostatných 10 rokoch až 8x zaznamenalo zápornú bilanciu celkového pohybu obyvateľstva, kladná bola len 2x (už skôr spomínané roky 2017 a 2023). Výsledkom kombinácie vyššie popísaných prirodzených populačných procesov a migračných procesov je celkový úbytok obyvateľov mesta Podolíneec. Celkovú situáciu ohľadne populačného vývoja v meste možno teda hodnotiť negatívne (keďže počet obyvateľov zo strednodobého hľadiska klesá).

Graf 5: Celkový pohyb obyvateľstva v rokoch 2014-2023

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Sumárny prehľad charakteristík stavu a pohybu obyvateľstva mesta za posledných 10 rokov poskytuje nasledujúca tabuľka.

Tabuľka 1: Základné charakteristiky stavu a pohybu obyvateľstva Podolíneca

Ukazovateľ / rok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Počet obyvateľov (k 31.12.)	3202	3190	3187	3213	3192	3155	3147	3060	3052	3055
Živonarodení	34	41	43	44	43	29	46	28	42	33
Zomrelí	17	34	26	17	28	33	30	40	34	15
Bilancia prirodzeného pohybu	17	7	17	27	15	-4	16	-12	8	18
Pristáhovaní	15	40	21	30	23	17	17	27	27	36
Vystáhovaní	65	59	41	31	59	50	41	63	43	53
Migračné saldo	-50	-19	-20	-1	-36	-33	-24	-36	-16	-17
Bilancia celkového pohybu	-33	-12	-3	26	-21	-37	-8	-48	-8	1
Hr.m. živorodenosti (‰)	10,6	12,9	13,5	13,7	13,5	9,2	14,6	9,2	13,8	10,8
Hr.m. úmrtnosti (‰)	5,3	10,7	8,2	5,3	8,8	10,5	9,5	13,1	11,1	4,9

Hr.m. prirodzeného prírastku (‰)	5,3	2,2	5,3	8,4	4,7	-1,3	5,1	-3,9	2,6	5,9
Hr.m. imigrácie (‰)	4,7	12,5	6,6	9,3	7,2	5,4	5,4	8,8	8,8	11,8
Hr.m. emigrácie (‰)	20,3	18,5	12,9	9,6	18,5	15,8	13,0	20,6	14,1	17,3
Hr.m. migračného salda (‰)	-15,6	-6,0	-6,3	-0,3	-11,3	-10,5	-7,6	-11,8	-5,2	-5,6
Hr.m. celkového prírastku (‰)	-10,3	-3,8	-0,9	8,1	-6,6	-11,7	-2,5	-15,7	-2,6	0,3

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné prepočty

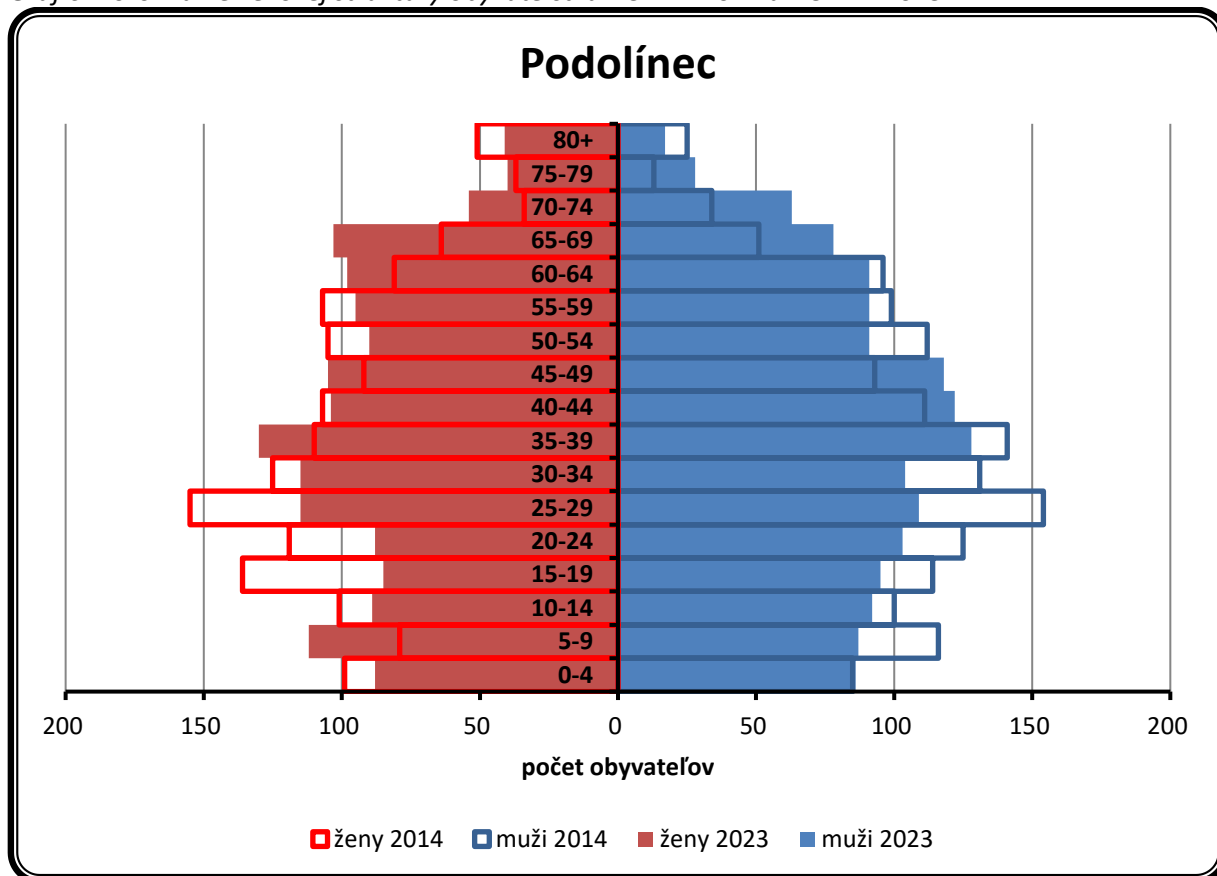
2.2 Štruktúra obyvateľov podľa pohlavia a veku

Početnosť obyvateľov v jednotlivých vekových kategóriách znázorňuje veková pyramída. Pomocou vekovej pyramídy možno k určitému dátumu graficky znázorniť zastúpenie jednotlivých vekových kategórií populácie, rozdelených na mužov a ženy. Na základe tvaru vekovej pyramídy možno skonštatovať, aký typ populácie sa v meste v danom konkrétnom čase nachádza – či progresívny, stacionárny alebo regresívny.

Veková pyramída obyvateľstva Podolíne ukazuje, že **v meste sa z pohľadu demografickej reprodukcie aktuálne nachádza regresívny typ populácie**, keďže početnosť predreprodukčnej zložky (0-14 r.) ani zďaleka nedosahuje početnosť poreprodukčnej (nad 50 r.) zložky obyvateľstva (v pomere 554 k 980 k 31.12.2023). Najvyššie zastúpenie v štruktúre obyvateľstva Podolíne majú vekové skupiny (podľa poradia) 35-39 ročných (258 obyvateľov), 40-44 ročných (226) a 25-29 ročných (224 obyvateľov). K 31.12.2023 tu spomedzi 3 055 obyvateľov žilo 554 detí do 14 rokov a 424 seniorov vo veku nad 65 rokov. Zo spomínaných 3 055 obyvateľov tu k uvedenému dátumu žilo 1 503 mužov a 1 552 žien.

V nadväznosti na typ vekovej pyramídy a typ populácie možno konštatovať, že z dlhodobého hľadiska bude prostredníctvom prirodzeného pohybu počet obyvateľov mesta (pri nezmenených podmienkach) klesať.

Graf 6: Porovnanie vekovej štruktúry obyvateľstva k 31.12.2014 a k 31.12.2023

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, Mestský úrad Podolíne, vlastné spracovanie

Obyvateľstvo mesta rýchlo starne. Ako vidieť z nasledujúcej tabuľky, priemerný vek obyvateľstva sa za ostatných 10 rokov zvýšil z 35,66 na 38,14 rokov. V porovnaní s priemerom Slovenskej republiky žije v meste ešte stále o niečo mladšie obyvateľstvo, to však starne rýchlejšim tempom ako je priemer SR.

Počet seniorov na 100 detí vo veku do 14 rokov sa v meste zvyšuje (čo je negatívny trend). Index starnutia obyvateľstva mesta Podolíne, ktorý vyjadruje pomer poproduktívneho obyvateľstva k predproduktívnemu, dosiahol v roku 2022 hodnotu 72,9. To znamená, že na 100 detí do 14 rokov pripadá v meste cca 73 osôb v poproduktívnom veku (kým v roku 2013 to bolo len cca 49 osôb). Rýchlosť negatívneho vývoja v meste je pritom takmer rovnaká, ako v rámci priemeru SR.

Tabuľka 2: Vývoj vybraných parametrov vekovej štruktúry obyvateľstva

Ukazovateľ	Územie	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Priemerný vek (rok)	Podolíne	35,66	36,20	36,33	36,59	36,97	37,30	37,65	37,85	38,13	38,14
	SR	39,60	39,87	40,13	40,37	40,59	40,82	41,06	41,26	41,39	41,62
Mediánový vek (rok)	Podolíne	33,6	34,3	34,7	35,1	35,5	35,9	36,3	36,7	37,1	37,3
	SR	38,6	39,0	39,4	39,8	40,2	40,6	41,0	41,4	41,8	42,2
Index starnutia	Podolíne	48,5	53,3	52,8	54,1	58,8	62,2	68,3	70,7	74,5	72,9
	SR	88,3	91,2	94,2	97,0	99,4	101,9	104,8	107,3	108,3	111,0

Poz.: údaje za rok 2023 v čase spracovania tohto KPSS ešte neboli zverejnené

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Z hľadiska produktivity možno obyvateľstvo rozdeliť do 3 základných skupín: na predproduktívne obyvateľstvo (0 – 14 rokov), produktívne obyvateľstvo (15 – 64 rokov) a poproduktívne obyvateľstvo (65+ rokov). Zvyšovanie, resp. znižovanie počtu obyvateľov v niektorej z týchto 3 skupín môže spravidla pre mesto naznačovať budúce potreby obyvateľstva v sociálnej oblasti, ktorým bude samospráva čeliť – napr. nárast počtu obyvateľov predproduktívnej kategórie obyčajne znamená zvyšovanie dopytu po detských ihriskách, zvýšenie nárokov na kapacity MŠ a ZŠ a pod. Zvyšovanie počtu občanov v produktívnom veku môže samospráve napríklad napovedať, že bude existovať zvýšený dopyt po bývaní alebo službách. Podobne, rast počtu obyvateľov v poproduktívnej kategórii môže naznačovať budúcu potrebu poskytovania opatrovateľskej služby alebo zvýšené nároky samosprávy na prácu so seniormi (napr. organizácia rôznych podujatí pre seniorov, zriadenie klubu dôchodcov a pod.).

Skladba vekovej štruktúry obyvateľstva mesta Podolíneec sa za ostatných 10 rokov zhoršila, avšak nie tak výrazne, ako priemer SR. V porovnaní s rokom 2013 klesol v roku 2022 podiel predproduktívnej aj produktívnej zložky obyvateľstva (z 18,9 % na 18,2 %, resp. zo 72,0 % na 68,6 %). Zároveň sa zvýšil podiel poproduktívnej zložky obyvateľstva (z 9,2 % na 13,2 %). Je však nutné skonštatovať, že oproti priemeru SR je skladba vekovej štruktúry v meste Podolíneec o niečo priaznivejšia.

V strednodobom horizonte možno očakávať výraznejší nárast dopytu po sociálnych službách pre seniorov. Za ostatných 10 rokov sa totižto počet seniorov v meste zvýšil až o 36 % (z 296 na 404). Na základe vývoja počtu a podielu obyvateľov v seniorskom veku (65+), ako aj aktuálnej vekovej štruktúry obyvateľstva mesta možno teda konštatovať, že do budúcnosti je namieste očakávať výrazný nárast dopytu po sociálnych službách, zameraných na túto cieľovú skupinu obyvateľov.

Tabuľka 3: Vývoj počtu a podielu osôb podľa vybraných vekových skupín

Ukazovateľ	Územie	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
4 roky alebo menej (počet)	Podolíneec	194	184	182	183	195	204	195	196	176	184
65 rokov alebo viac (počet)	Podolíneec	296	309	309	319	341	361	389	407	409	404
Predproduktívny vek (%)	Podolíneec	18,9	18,1	18,3	18,5	18,1	18,2	18,1	18,3	17,9	18,2
	SR	15,3	15,3	15,3	14,5	15,6	15,7	15,8	15,9	16,1	16,1
Produktívny vek (%)	Podolíneec	72,0	72,2	72,0	71,5	71,3	70,5	69,6	68,8	68,7	68,6
	SR	71,1	70,7	70,2	69,6	68,9	68,2	67,6	67,0	66,6	66,1
Poproduktívny vek (%)	Podolíneec	9,2	9,7	9,7	10,0	10,6	11,3	12,3	12,9	13,4	13,2
	SR	13,5	14,0	14,5	15,0	15,5	16,0	16,6	17,1	17,4	17,9

Poz.: údaje za rok 2023 v čase spracovania tohto KPSS ešte neboli zverejnené

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

2.3 Národnostná, konfesionálna a vzdelanostná štruktúra obyvateľstva

Národnostné zloženie obyvateľstva Podolíne bolo v čase Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021 pomerne homogénne, keďže v ňom podľa jeho výsledkov výrazne dominovala slovenská národnosť s 91,1 % obyvateľov (2 832 z 3 108 osôb). Vyššie zastúpenie mala aj rómska (48 obyvateľov) národnosť.

Tabuľka 4: Štruktúra obyvateľov podľa národnosti

Národnosť	Počet obyvateľov	Podiel (%)
slovenská	2 832	91,1
maďarská	2	0,1
rómska	48	1,5
rusínska	11	0,4
česká	4	0,1
nemecká	1	0,0
moravská	1	0,0
poľská	2	0,1
vietnamská	5	0,2
grécka	1	0,0
anglická	1	0,0
nezistená	200	6,4
SPOLU	3 108	100,0

Zdroj: SODB 2021

Údaje o národnostnej štruktúre obyvateľstva, získané z SODB 2021, sú však výrazne skreslené, nakoľko obyvatelia rómskej národnosti majú tendenciu hlásiť sa (z rôznych dôvodov) najmä k slovenskej národnosti (ale aj iným). Reálnejší obraz o celkovom počte Rómov v meste poskytujú údaje z Atlasov rómskych komunit (ARK) 2004, 2013 a 2019.

Počet aj podiel obyvateľov rómskej národnosti sa v meste zvyšuje. Podľa ARK 2019 žilo v meste Podolíne v tom čase 543 Rómov, ktorí predstavovali cca 17,0 % zastúpenie z celkového počtu 3 178 obyvateľov mesta. Ide teda o výrazne vyšší počet obyvateľov tejto národnosti, ako sa k nej prihlásili obyvatelia v rámci SODB 2021 (1,5 %).

Tabuľka 5: Rómske obyvateľstvo v meste Podolíne podľa rôznych zdrojov

	Celkový počet obyvateľov mesta podľa ARK	Počet obyvateľov „nerómskeho“ pôvodu	Počet Rómov	Podiel Rómov (%)
ARK 2004	3 182	2 762	420	13,2
ARK 2013	3 249	2 765	484	14,9
ARK 2019	3 178	2 635	543	17,0

Zdroj: vlastné spracovanie na základe ARK 2004, 2013 a 2019

V konfesionalnej štruktúre obyvateľstva v čase Sčítania 2021 výrazne dominovalo rímskokatolícke vierovyznanie so 79,5 % obyvateľov (2 471 z 3 108 obyvateľov), vyššie zastúpenie mala aj Gréckokatolícka cirkev (3,2 %; 98 obyvateľov) a Evanjelická cirkev augsburského vyznania (1,6 %; 49 obyvateľov). K žiadnemu náboženstvu sa nehlásilo 6,6 % obyvateľov mesta (204 osôb) a u 8,0 % obyvateľov (200 osôb) príslušnosť ku konfesiám zistená nebola (SODB 2021).

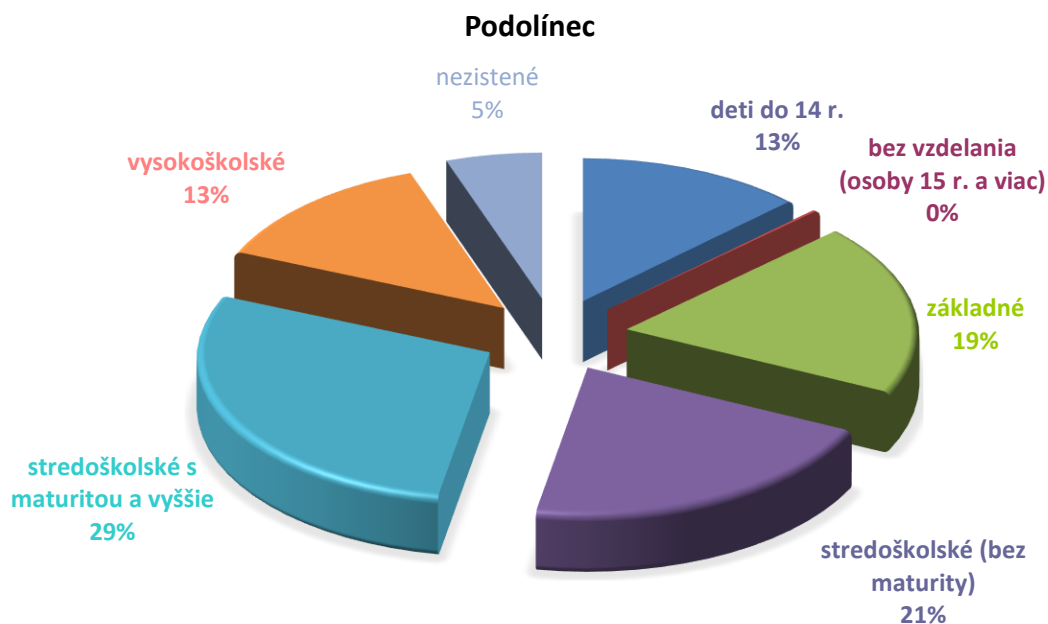
Tabuľka 6: Štruktúra obyvateľov podľa náboženského vyznania

Konfesia	Počet obyvateľov	Podiel (%)
bez náboženského vyznania	204	6,6
Rímskokatolícka cirkev	2 471	79,5
Evanjelická cirkev augsburského vyznania	49	1,6
Gréckokatolícka cirkev	98	3,2
Reformovaná kresťanská cirkev	2	0,1
Pravoslávna cirkev	4	0,1
Náboženská spoločnosť Jehovovi svedkovia	1	0,0
Kresťanské zbory	10	0,3
Starokatolícka cirkev	3	0,1
budhizmus	3	0,1
hinduizmus	2	0,1
ad hoc hnutia	10	0,3
iné	3	0,1
nezistené	248	8,0
SPOLU	3 108	100,0

Zdroj: SODB 2021

Podľa výsledkov SODB 2021 malo v tom čase (k 1.1.2021) 19 % obyvateľov mesta ako najvyššie ukončené vzdelanie len základné vzdelanie (tzn. osoby vo veku 15 rokov a viac, ktoré neukončili žiadne vzdelanie + osoby s ukončeným základným vzdelaním). Stredoškolské vzdelanie bez maturity (max. v ýučný list) malo 21 % a stredoškolské vzdelanie s maturitou a vyššie 29 % obyvateľov Podolíne. Vysokoškolské vzdelanie v roku 2021 malo 13 % obyvateľov mesta.

Graf 7: Štruktúra obyvateľstva podľa najvyššieho ukončeného vzdelania

Zdroj: SODB 2021

2.4 Nezamestnanosť

Výrazným sociálno-ekonomickým javom spojeným s existenciou trhu práce je nezamestnanosť. Tá predstavuje jednak vážny ekonomický problém, pretože reprezentuje stratenú potenciálnu hodnotu celej ekonomiky, no zároveň je i významným sociálnym indikátorom, pretože, ako to dokazujú viaceré štúdie, je spojená s takými spoločenskými javmi, ako je zvýšená rozvodovosť, kriminalita, zlé mentálne a fyzické zdravie, rôzne sociálno-patologické javy a pod.

Existencia nezamestnanosti má teda silný vplyv na život samotných nezamestnaných. Strata zamestnania prináša pre jednotlivca rôzne negatívne dôsledky, ktoré sa netýkajú len poklesu životnej úrovne, spojeného s poklesom príjmu, ale aj výrazných zmien v každodennom živote, spoločenských vzťahoch, hodnotách, v sociálnych inštitúciách (najmä v rodine). Nezamestnaní majú menej priestoru pre prijímanie zásadných rozhodnutí o svojom živote a menšiu šancu rozvíjať svoje zručnosti. S výskytom nezamestnanosti, najmä dlhohodobej, hrozí pre jednotlivca riziko asociálneho správania, spôsobené nadbytkom času, nudou, nedostatkom programu a povinností a vylúčením zo spoločnosti. Medzi najcitlivejšie a najzávažnejšie dôsledky nezamestnanosti patrí výskyt chudoby. Chudoba a nezamestnanosť sú totiž veľmi úzko korelujúce fenomény, spôsobujúce jednotlivcom ťažké sociálne a psychologické dôsledky.

Miera nezamestnanosti v Podolínci je nízka, pohybuje sa hlboko pod úrovňou priemernej miery nezamestnanosti Prešovského kraja. Počet uchádzačov o zamestnanie sa v meste Podolíne za posledných 10 rokov pohyboval v rozmedzí 82 až 232. Miera nezamestnanosti sa teda v meste v ostatnom období pohybovala v rozpätí od 5,3 % (2022) po 15,1 % (2014), pričom k 31.12.2023 bola na úrovni 6,3 %. Pre porovnanie, k 31.12.2023 bola miera nezamestnanosti v Prešovskom kraji na úrovni 10,4 % a v Slovenskej republike 6,1 %. Podiel uchádzačov o zamestnanie v produktívnom veku²

² Od roku 2023 už UPSVaR nezverejňuje za okresy SR ukazovateľ „miera nezamestnanosti“ (ktorý sa vypočíta na základe počtu ekonomicky aktívnych obyvateľov v okrese), ale iný ukazovateľ – „Podiel UoZ v produktívnom veku na obyvateľstve v produktívnom veku“ v danom okrese (ako sám názov napovedá – ukazovateľ sa vypočíta na základe počtu obyvateľov v produktívnom veku; udáva sa taktiež v %). Tento „nový“ ukazovateľ býva oproti miere nezamestnanosti spravidla o cca 1 až 3 p.b. nižší (v závislosti od územnej jednotky).

na celkovom počte obyvateľov v produktívnom veku bol k 31.12.2023 v okrese Stará Ľubovňa na úrovni 5,8 %, v Prešovskom kraji 7,7 % a v Slovenskej republike 4,7 %. V okolitých okresoch, s ktorými okres Stará Ľubovňa susedí, bol tento podiel nasledovný: Kežmarok 11,8 %, Sabinov 9,9 % a Bardejov 9,0 %.

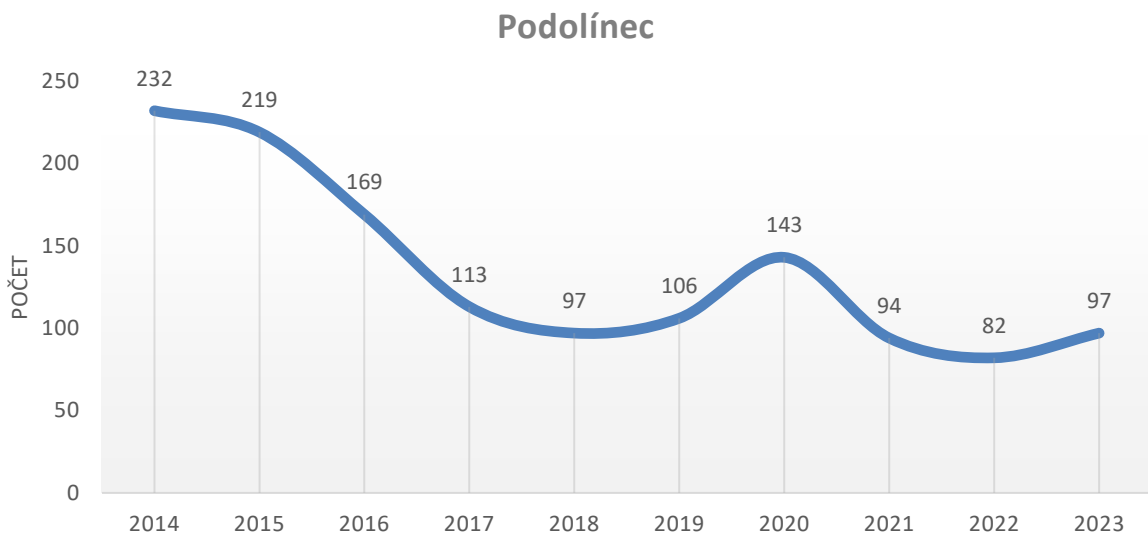
Tabuľka 7: Vývoj nezamestnanosti v meste

k 31.12.	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Počet uchádzačov o zamestnanie	232	219	169	113	97	106	143	94	82	97
Miera nezamestnanosti* (%)	15,1	14,2	11,0	7,3	6,3	6,9	9,3	6,1	5,3	6,3

* Na výpočet miery nezamestnanosti bol použitý údaj o ekonomicky aktívnom obyvateľstve v meste zo Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021.

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, UPSVaR, vlastné spracovanie

Graf 8: Počet evidovaných UoZ v rokoch 2014-2023 (k 31.12.)

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, UPSVaR, vlastné spracovanie

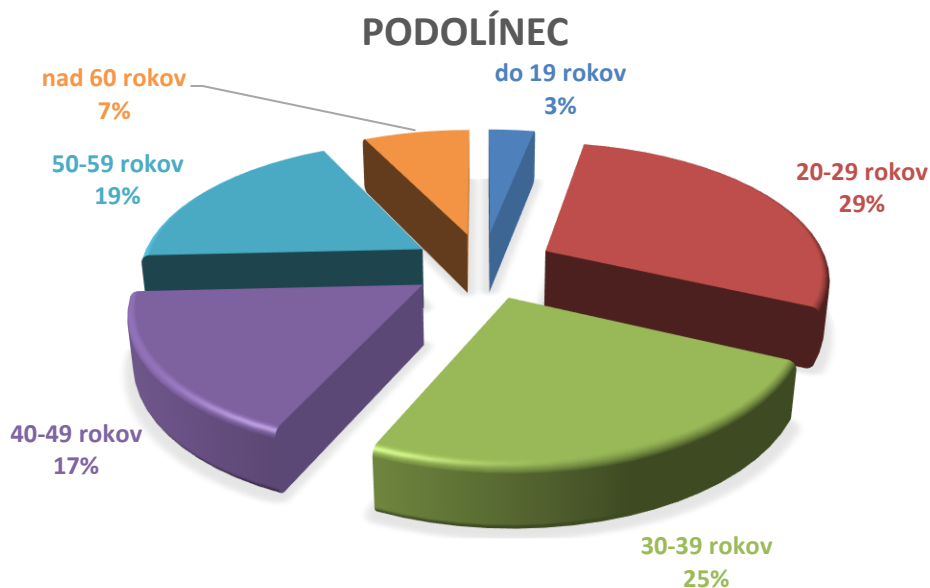
Problémy s nezamestnanosťou majú v meste viac ženy ako muži, z pohľadu veku majú problémy najmä mladšie vekové skupiny. Na konci roku 2023 bolo v meste Podolíne prostredníctvom Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny evidovaných 97 uchádzačov o zamestnanie. Z tohto počtu bolo 40 mužov (41,2 %) a 57 žien (58,8 %). Ako ukazuje nasledujúca tabuľka a graf, problémy s nezamestnanosťou majú v meste najmä obyvatelia vo veku 20-29 rokov. Ide vo veľkej miere o absolventov – UoZ, ktorí sú na trhu práce marginalizovaní z dôvodu absencie pracovných skúseností.

Tabuľka 8: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2023

do 19 r.		20-29 r.		30-39 r.		40-49 r.		50-59 r.		nad 60 r.		UoZ spolu	
počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
3	3,1	28	28,9	24	24,7	17	17,5	18	18,6	7	7,2	97	100

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

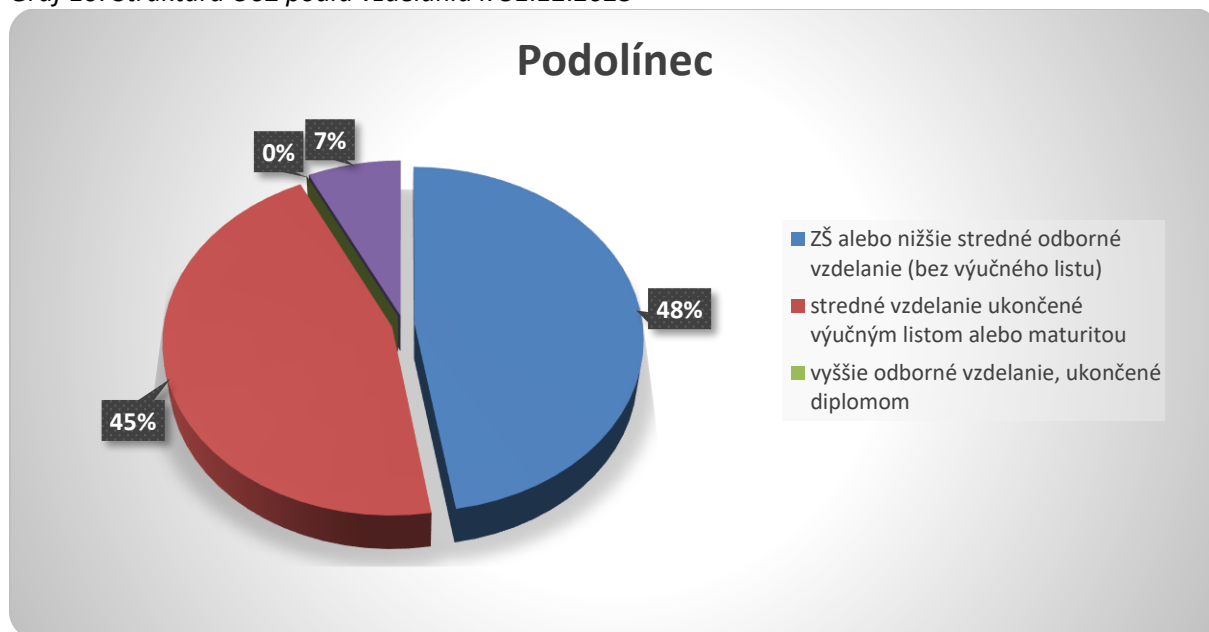
Graf 9: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2023

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Štruktúra UoZ podľa vzdelania v Podolíneeci je veľmi nepriaznivá. Vo všeobecnosti možno konštatovať, že so zvyšujúcim stupňom dosiahnutého vzdelania sa pre jednotlivých obyvateľov zvyšuje pravdepodobnosť uplatnenia na trhu práce. Z tohto hľadiska je v Podolíneeci veľmi negatívnou skutočnosť, že z 97 uchádzačov o zamestnanie na konci roku 2023 bolo až 48 % UoZ (46 osôb) takých, ktorí majú najvyššie ukončené vzdelanie základnú školu alebo nižšie stredné odborné vzdelanie (bez výučného listu). Ak teda platí, že so zvyšujúcim stupňom dosiahnutého vzdelania sa pre jednotlivých obyvateľov zvyšuje pravdepodobnosť uplatnenia na trhu práce, tak väčšina UoZ v meste Podolíneec má z dôvodu nízkeho vzdelania prístup na trh práce značne sťažený.

Graf 10: Štruktúra UoZ podľa vzdelania k 31.12.2023

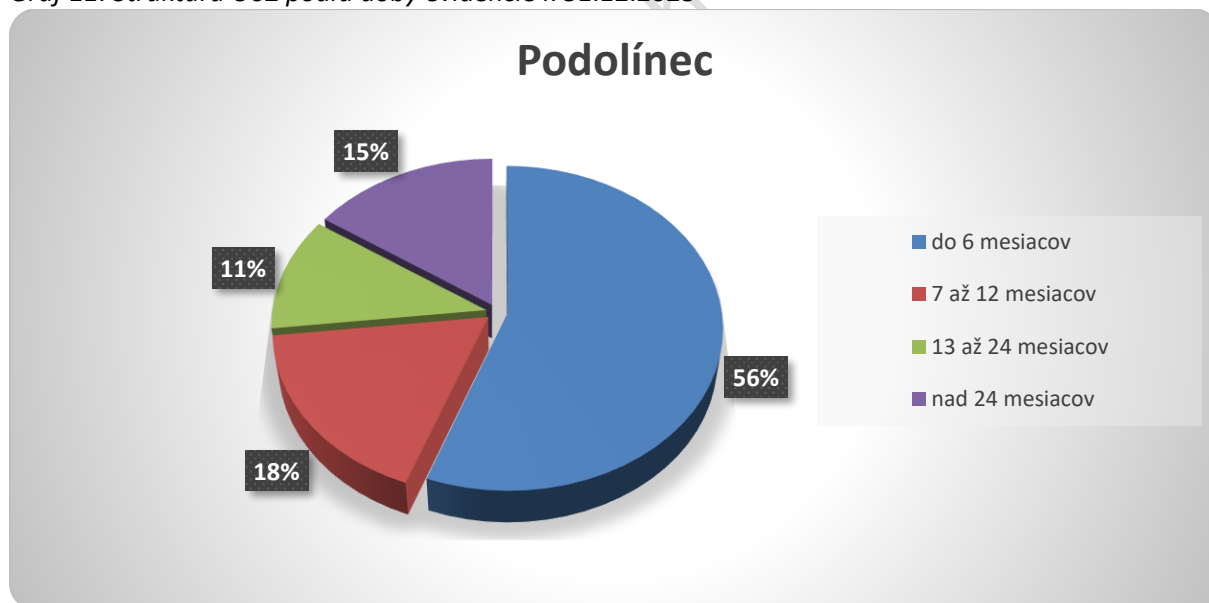

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa doby evidencie patrí medzi najvýznamnejšie parciálne indikátory, poukazujúce na „zdravie“ ekonomickej a sociálnej sféry v tom – ktorom regióne. S nepriaznivou štruktúrou UoZ podľa doby evidencie (tzn. s vysokým podielom dlhodobo nezamestnaných osôb – nad 12 mesiacov) sa spájajú výrazné problémy ekonomickeho a sociálneho charakteru (vysoké sociálne dávky, „neschopnosť“ zamestnať takýchto obyvateľov, chudoba, sociálno-patologické javy a pod.). Z hľadiska štruktúry uchádzačov o zamestnanie podľa doby evidencie sa sleduje predovšetkým podiel dlhodobo nezamestnaných osôb na celkovom počte uchádzačov o zamestnanie, keďže dlhodobá nezamestnanosť patrí medzi výrazne negatívne ukazovatele socioekonomického rozvoja (resp. zaostalosti) daného regiónu.

Problémom z hľadiska možnej zamestnateľnosti uchádzačov o zamestnanie je čiastočne aj dlhodobá nezamestnanosť – 26 % UoZ v meste Podolíne (26 osôb) patrí medzi dlhodobo nezamestnaných obyvateľov (nezamestnanosť nad 12 mesiacov). To sú osoby, u ktorých je ich umiestnenie na trhu práce značne komplikované (najmä z dôvodu straty, príp. absencie pracovných návykov). Navyše, až 15 % (15 osôb) z celkového počtu UoZ bolo nezamestnaných dokonca viac ako 2 roky. Pre porovnanie, v Slovenskej republike sa podiel krátkodobo nezamestnaných (menej ako 7 mesiacov) v roku 2023 pohyboval na úrovni cca 40 %, podiel strednodobo nezamestnaných (7 – 12 mesiacov) na úrovni cca 18 % a podiel dlhodobo nezamestnaných až okolo úrovne 42 % (pričom Slovenská republika a špeciálne regióny východného Slovenska vykazujú dokonca najvyšší podiel dlhodobo nezamestnaných obyvateľov v rámci všetkých regiónov Európskej únie).

Graf 11: Štruktúra UoZ podľa doby evidencie k 31.12.2023

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa klasifikácie zamestnaní nám zatrieduje nezamestnaných do skupín podľa toho, aký charakter malo pracovné miesto, ktoré zaujímal terajší uchádzač o zamestnanie bezprostredne pred tým, než bol zaradený do evidencie uchádzačov o zamestnanie. Jednotlivé zamestnania sú v tejto štruktúre rozdelené do tried podľa charakteru práce, zložitosti, zodpovednosti a kvalifikačnej náročnosti práce. Pri tejto štruktúre sa dôraz kladie na charakter pracovného miesta a nie na to, či zamestnanec v konkrétnom zamestnaní je viac alebo menej kvalifikovaný ako iný zamestnanec v rovnakom zamestnaní.

Kvalifikačná štruktúra UoZ v meste je veľmi nepriaznivá. Najvyšší podiel v štruktúre UoZ podľa klasifikácie zamestnaní majú v Podolíne osoby, ktoré bezprostredne pred zaradením do evidencie boli bez zamestnania (56 z 97 UoZ; 57,7 %). To sú tie osoby, ktoré doposiaľ ešte nikdy nepracovali (teda absolventi, ženy, ktoré boli hneď po skončení štúdia na materskej/rodičovskej dovolenke, dlhodobo nezamestnané osoby, ktoré si od ukončenia školy doteraz žiadne zamestnanie nenašli a pod.). Druhú najvýznamnejšiu skupinu tvoria pomocní a nekvalifikovaní pracovníci (29 UoZ z 97; 19,9 %). Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci sú tí UoZ, ktorí v poslednom zamestnaní vykonávali práce vyžadujúce si vedomosti na úrovni základnej školy (ako napr. jednoduché a rutinné práce vyžadujúce ručné nástroje a fyzickú silu – upratovanie, čistenie, kopanie jám, zametanie ulíc, ručné balenie, manipulácie s nákladmi, dokladanie tovaru, zber a triedenie odpadov a pod.).

Tabuľka 9: Štruktúra UoZ podľa KZAM k 31.12.2023

Trieda KZAM	Počet UoZ	Podiel (%)
0 - Príslušníci ozbrojených síl	0	0,0
1 - Zákonodarcovia, riadiaci pracovníci	0	0,0
2 - Špecialisti	0	0,0
3 - Technici a odborní pracovníci	2	2,1
4 - Administratívni pracovníci	2	2,1
5 - Pracovníci v službách a obchode	3	3,1
6 - Kvalifikovaní pracovníci v poľnohospodárstve, lesníctve a rybárstve	1	1,0
7 - Kvalifikovaní pracovníci a remeselníci	2	2,1
8 - Operátori a montéri strojov a zariadení	1	1,0
9 - Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	29	19,9
N/A - neurčené	1	1,0
Bezprostredne pred evidenciou bez zamestnania	56	57,7
Spolu	97	100,0

* klasifikácia zamestnaní je vytvorená v súlade s medzinárodnou štandardnou klasifikáciou zamestnaní ISCO-08
Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Ako už bolo spomenuté vyššie, existencia nezamestnanosti má negatívne ekonomické dopady na spoločnosť – predovšetkým však má vážne sociálno-psychologické dopady na jednotlivca. Pri skúmaní nezamestnanosti v meste je preto nevyhnutné venovať sa najmä tým uchádzačom o zamestnanie, ktorí sú na trhu práce z rôznych dôvodov znevýhodnení. Takíto UoZ si totižto na trhu práce nájdu svoje zamestnanie spravidla oveľa ťažšie, ako osoba bez znevýhodnenia.

Viac ako 4/5 UoZ v meste je nejakým spôsobom znevýhodnených. V ostatných 2 rokoch sa celkový počet uchádzačov o zamestnanie v meste pohyboval v rozmedzí cca 80-100. Ako ukazuje nasledujúca tabuľka, cca 80-90 % UoZ spomedzi všetkých uchádzačov o zamestnanie v meste Podolíne je nejakým spôsobom znevýhodnených.

Štruktúra znevýhodnených UoZ je mimoriadne nepriaznivá. Ak by sme mali charakterizovať „priemerného“ uchádzača o zamestnanie v meste Podolíne, môžeme konštatovať, že ide o dlhodobo nezamestnanú osobu s nízkym vzdelaním, ktorá pred zaradením do evidencie nemala platené zamestnanie. To znamená, že u takejto osoby existujú len veľmi obmedzené (resp. žiadne) pracovné návyky – pričom možno povedať, že takáto osoba je na „štandardnom“ trhu práce (bez nejakej externej pomoci – napr. cez znevýhodnené zamestnávajúce a pod.) prakticky nezamestnateľná. Práve takéto osoby najčastejšie upadajú do chudoby, pričom u nich častokrát možno pozorovať rôzne sociálno-patologické javy, ktoré si neskôr, okrem potreby zdravotného liečenia, vyžadujú častokrát aj potrebu poskytovania sociálnych služieb.

Tabuľka 10: Počet a štruktúra UoZ znevýhodnených podľa § 8 zákona č. 5/2004 Z. z.

Typ znevýhodnenia* / obdobie	2022 jún	2022 december	2023 jún	2023 december
Absolvent	4	6	3	5
Občan starší ako 50 rokov veku	21	20	20	25
Dlhodobo nezamestnaný UoZ	31	23	23	26
UoZ so vzdelaním nižším ako stredné odborné vzdelanie	35	34	39	46
UoZ najmenej 12 mesiacov pred zaradením do evidencie bez pravidelne plateného zamestnania	53	59	55	58
Azylant alebo osoba s doplnkovou ochranou	0	0	0	0
Osamelá dospelá osoba žijúca s osobami odkázanými na jej starostlivosť alebo starajúca sa o dieťa pred skončením povinnej školskej dochádzky	0	0	0	0
UoZ so zdravotným postihnutím	0	2	2	0
Občan, ktorý ukončil poberanie materského alebo rodičovského príspevku menej ako dva roky pred zaradením do evidencie UoZ a ktorý počas poberania materského alebo rodičovského príspevku nemal príjem zo zárobkovej činnosti zamestnanca a zo samostatnej zárobkovej činnosti**	N/A	N/A	0	0
Počet znevýhodnených UoZ na konci mesiaca	70	74	70	76
Celkový počet UoZ na konci mesiaca	83	82	79	97
Z toho: počet znevýhodnených UoZ na konci mesiaca	70	74	70	76
Podiel znevýhodnených UoZ na celkovom počte UoZ (%)	84	90	89	78

* u niektorých UoZ existuje kumulované znevýhodnenie (sú znevýhodnení vo viacerých aspektoch)

** tento typ znevýhodnenia sa začal sledovať od r. 2023

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

2.5 Bezpečnosť v meste

Mesto Podolíne má za účelom zvýšenia bezpečnosti svojich obyvateľov zriadenú mestskú políciu. Tá sa v rámci príslušnej legislatívy a zákonom vyhradených kompetencií (najmä zákon SNR č. 564/1991 Zb. o obecnej polícii) zameriava na kontrolu dodržiavania všeobecne záväzných právnych predpisov na území mesta.

Mestská polícia Podolíne počas roka realizuje obrovské množstvo rôznych priestupkových konaní, najviac v súvislosti s porušovaním verejného poriadku a porušením niektorých VZN mesta (ak došlo k porušeniu zákazov a povinností iných, ako ustanovuje § 47 zákona o priestupkoch). Ako vidieť z nasledujúcej tabuľky, v Podolínci dochádza k pomerne významnému porušovaniu rôznych právnych predpisov. Okrem porušení, ktoré majú bezprostredný vplyv na bezpečnosť obyvateľov (pozri nižšie), rieši totižto samospráva mesta priestupkovým konaním aj rôzne iné porušenia právnych predpisov. Vypuklým problémom (z hľadiska počtu riešených priestupkov) je aj porušovanie pravidiel cestnej premávky.

V Podolíne existujú viaceré problémy na úseku bezpečnosti. Na základe dát o riešených priestupkových konaniach v období 2019-2022 možno konštatovať, že mesto (resp. mestská polícia) riešili množstvo priestupkov súvisiacich s ohrozením bezpečnosti osôb a ich majetku. Najviac priestupkov (289) bolo riešených ohľadom porušenia verejného poriadku a iných VZN mesta a na úseku bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky. Riešené však boli aj priestupky proti občianskemu spolunažívaniu a priestupky proti majetku (drobné krádeže, poškodenie majetku a pod.).

V Podolíne je už dlhodobo zavedený monitorovací kamerový systém. Jednotlivé kamery monitorujú najmä niektoré verejné priestranstvá, budovy v majetku mesta (a im príslušné priestory), príp. aj potenciálne problémové úseky z hľadiska cestnej premávky.

Tabuľka 11: Počet realizovaných priestupkových konaní v meste v období 2019-2022

Priestupky / správne delikty podľa zákonov	2019	2020	2021	2022	Spolu
PORUŠENIE PREDPISU O BEZPEČNOSTI A PLYNULOSTI CESTNEJ PREMÁVKY INÝM KONANÍM § 22 ods. 1 písm. l) zák. č. 372/1990 Zb. o priestupkoch	93	27	30	98	248
PRIESTUPKY PROTI VEREJNÉMU PORIADKU A PRIESTUPKY ZA PORUŠENIE INÝCH VZN MESTA §§ 47 a 48 zák. č. 372/1990 Zb. o priestupkoch	59	20	19	191	289
PRIESTUPKY PROTI OBČIANSKEMU SPOLUNAŽÍVANIU § 49 zák. č. 372/1990 Zb. o priestupkoch	-	2	1	20	23
PRIESTUPKY PROTI MAJETKU § 50 zák. č. 372/1990 Zb. o priestupkoch	1	1	2	16	20
INÉ PRIESTUPKY	-	59	28	41	128
Spolu	153	109	80	366	708

* údaje za rok 2023 v čase spracovania tohto KPSS ešte neboli k dispozícii

Zdroj: Mestská polícia Podolíne

3 SOCIÁLNE SLUŽBY V MESTE

Poslaním sociálnych služieb je pomôcť ľuďom udržať si alebo znovu získať svoje miesto v spoločnosti, v komunite, kde žijú. Ich cieľom je zaistiť pomoc a podporu ľuďom, ktorí riešia najrôznejšie problémy z dôvodu nepriaznivej sociálnej situácie, dlhodobého nepriaznivého zdravotného stavu, zdravotného postihnutia, či krízovú sociálnu situáciu a nie sú schopní tieto problémy riešiť bez pomoci druhých.

3.1 Verejní poskytovatelia sociálnych služieb

Verejným poskytovateľom sociálnych služieb môže byť obec, právnická osoba zriadená obcou alebo založená obcou, vyšší územný celok a právnická osoba zriadená vyšším územným celkom alebo založená vyšším územným celkom.

Podľa § 80 zákona o sociálnych službách sú v pôsobnosti obce najmä nasledujúce aktivity:

- vypracúvať a schvaľovať komunitný plán sociálnych služieb,
- utvárať podmienky na podporu komunitného rozvoja,
- vyhotovovať posudky o odkázanosti na sociálnu službu,
- rozhodovať o odkázanosti a zániku odkázanosti na sociálnu službu v zariadení pre seniorov, v zariadení opatrovateľskej služby, v dennom stacionári, o odkázanosti na opatrovateľskú službu,
- poskytovať alebo zabezpečovať poskytovanie:
 - sociálnej služby v nízkoprahovom dennom centre, nocľahárni, zariadení pre seniorov, zariadení opatrovateľskej služby a v dennom stacionári,
 - nízkoprahovej sociálnej služby pre deti a rodinu,
 - opatrovateľskej služby,
 - prepravnej služby,
 - odľahčovacej služby,
 - pomoci pri osobnej starostlivosti o dieťa podľa § 31 zákona,
 - terénnej sociálnej služby krízovej intervencie,
- poskytovať základné sociálne poradenstvo,
- zriaďovať, zakladať a kontrolovať nocľaháreň, nízkoprahové denné centrum, zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby a denný stacionár,
- viesť evidenciu posudkov o odkázanosti na sociálnu službu podľa stupňa odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby, evidenciu rozhodnutí a prijímateľov sociálnych služieb,
- vyhľadávať fyzické osoby, ktorým treba poskytnúť sociálnu službu,
- poskytovať štatistické údaje z oblasti poskytovania sociálnych služieb,
- uhrádzať náklady za zdravotné výkony (na posudzovanie).

Samospráva obce však môže zriaďovať aj iné zariadenia a poskytovať alebo zabezpečovať aj iné druhy sociálnej služby ako sú vyššie uvedené, príp. môže sociálne služby účelne a vhodne spájať. Mesto Podolíne 2024 v zmysle zákona o sociálnych službách zabezpečuje svojim obyvateľom nasledovné sociálne služby a sociálnu pomoc:

- **základné sociálne poradenstvo:** v prípade potreby poskytovanie potrebných informácií jednotlivcom;
- **posudková činnosť na účely odkázanosti na sociálnu službu:** vyššie spomínaná povinná činnosť, ktorú mesto v prípade potreby zabezpečuje na základe zákona o sociálnych službách;
- **terénna sociálna služba krízovej intervencie:** poskytuje sa prostredníctvom národného projektu Terénna sociálna práca a terénna práca v obciach s prítomnosťou marginalizovaných

rómskych komunit (NP TSP a TP II). Cieľom terénnej sociálnej práce je komplexné riešenie sociálnej exklúzie marginalizovaných skupín občanov žijúcich v obci. Prostredníctvom TSP obec systematicky prispieva k zlepšeniu kvality života jednotlivcov a rodín v riziku sociálneho vylúčenia. V roku 2024 mesto túto činnosť zabezpečuje prostredníctvom jedného terénneho sociálneho pracovníka a 1 asistenta TSP;

Hlavným cieľom NP TSP a TP II. je poskytovanie kvalitných služieb klientom z marginalizovaných rómskych komunit, ktorí patria medzi najviac vylúčené skupiny alebo skupiny ohrozené sociálnym vylúčením a chudobou. Terénna sociálna práca je prevažne vykonávaná v prirodzenom prostredí človeka (v byte, komunite, vo voľnom priestranstve) a je zameraná na prevenciu sociálneho vylúčenia alebo jeho prehĺbovania, na uľahčovanie života, sprevádzanie v ťažkých životných situáciách a zmiernovanie dopadov zlej sociálnej situácie: chudoby a sociálneho vylúčenia. Prostredníctvom terénnej sociálnej práce sa v národnom projekte plánuje dosiahnuť začlenenie osôb žijúcich v marginalizovaných rómskych komunitách do spoločnosti, zlepšiť resp. zmierniť ich nepriaznivé životné situácie tak, aby mali dôstojné podmienky a reálne možnosti na zmenu týchto nepriaznivých životných situácií. Medzi ďalšie vybrané dôležité aktivity projektu patrí aj zvyšovanie profesionalizácie výkonu terénnej sociálnej práce prostredníctvom tematických vzdelávacích aktivít pre TSP a TP, odborného tematického vzdelávania RK, lokálnych porád, pravidelnej supervízie a sieťovanie s ostatnými pomáhajúcimi profesiami pôsobiacimi v marginalizovaných rómskych komunitách (www.minv.sk);

- **opatrovateľská služba:** sociálna služba poskytovaná obcou terénou formou na neurčitý čas fyzickej osobe, ktorá je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby a jej stupeň odkázanosti je najmenej II podľa prílohy č. 3 zákona o sociálnych službách a tiež fyzickej osobe, ktorá je odkázaná na pomoc pri úkonoch sebaobsluhy, úkonoch starostlivosti o svoju domácnosť a základných sociálnych aktivitách podľa prílohy č. 4 tohto zákona. Ide teda najmä o pomoc osobám, ktoré majú zníženú sebestačnosť z dôvodu veku, chronického ochorenia alebo zdravotného postihnutia a sú odkázaní na pomoc inej osoby pri úkonoch sebaobsluhy (osobná hygiena, stravovanie, pomoc pri vyzliekaní a obliekaní, pomoc pri chôdzi), úkonoch starostlivosti o svoju domácnosť (nákup, príprava jedla, upratovanie, pranie, žehlenie) a pri základných sociálnych aktivitách (sprievod na lekárske vyšetrenie, vybavenie úradných záležitostí). Mesto Podolíne túto službu poskytuje terénou formou, v roku 2024 ju poskytuje 4 osobám prostredníctvom 4 opatrovateliek;

V Podolínci nepôsobia žiadni iní verejní poskytovatelia sociálnych služieb.

Posudková činnosť

Mesto Podolíne povinne zo zákona vykonáva (o.i.) posudkovú činnosť na účely poskytovania sociálnej služby. Táto činnosť pozostáva z lekárskej a zo sociálnej posudkovej činnosti. Cieľom posudkovej činnosti je zistiť odkázanosť fyzickej osoby na sociálnu službu v zariadení pre fyzické osoby, ktoré sú odkázané na pomoc inej fyzickej osoby a odkázanosť na poskytovanie opatrovateľskej služby v domácnosti.

Lekársku posudkovú činnosť vykonáva pre mesto Podolíne zdravotnícky personál na základe dohody o vykonaní práce. V rámci nej personál hodnotí a posudzuje zdravotný stav a zmeny zdravotného stavu fyzickej osoby, ktorá podala mestu žiadosť o posúdenie odkázanosti na sociálnu službu. Posudzujúci personál pri vykonávaní lekárskej posudkovej činnosti spolupracuje so sociálnym pracovníkom mesta.

Sociálnu posudkovú činnosť vykonáva zamestnanec mesta (alebo iná osoba na základe zmluvnej spolupráce s mestom). V rámci nej sa posudzujú individuálne predpoklady fyzickej osoby, jej rodinné prostredie a prostredie, ktoré ovplyvňuje začlenenie fyzickej osoby do spoločnosti. Výsledkom

sociálnej posudkovej činnosti je sociálny posudok, ktorý obsahuje znevýhodnenia fyzickej osoby v oblasti úkonov sebaobsluhy, úkonov starostlivosti o domácnosť a základných sociálnych aktivít.

Ako vidieť z nasledujúcej tabuľky, **záujem o tie sociálne služby, na ktoré vydáva mesto v rámci svojich kompetencií rozhodnutia o odkázanosti na sociálnu službu, sa postupom času výraznejšie nemení.** Za ostatných 5 rokov vydalo mesto Podolínece 19 rozhodnutí o odkázanosti na sociálnu službu, z čoho cca 2/3 boli rozhodnutia o odkázanosti na opatrovateľskú službu a 1/3 rozhodnutia na sociálnu službu v zariadení pre seniorov.

Tabuľka 12: Rozhodnutia o odkázanosti na sociálnu službu vydané mestom Podolínece v období 2019-2023

Počet / rok	2019	2020	2021	2022	2023	SPOLU
Vydané rozhodnutia o odkázanosti na opatrovateľskú službu	2	2	3	4	2	13
Vydané rozhodnutia o odkázanosti na soc. službu v zariadení pre seniorov		3	1	2		6
Vydané rozhodnutia o odkázanosti na soc. službu v zariadení opatrovateľskej služby						0
Vydané rozhodnutia o odkázanosti na soc. službu v dennom stacionári						0
ROZHODNUTIA SPOLU:	2	5	4	6	2	19

Zdroj: Mestský úrad Podolínece

3.2 Neverejní poskytovatelia sociálnych služieb

V Podolínci v čase spracovania tohto Komunitného plánu (zima 2023/2024) nepôsobí žiaden neverejný poskytovateľ sociálnych služieb, ktorý by bol zapísaný v registri poskytovateľov sociálnych služieb. Obyvatelia Podolínce však v prípade potreby môžu využiť pomoc viacerých neverejných (ako aj verejných) poskytovateľov, ktorí poskytujú sociálne služby rôznou formou (terénnou, ambulantnou, príp. inou) či už na území celého Prešovského kraja alebo v regióne okresu Stará Ľubovňa, príp. iného okresu v rámci Slovenska.

V meste pravdepodobne začne svoju prevádzku zariadenie pre seniorov. Samosprávne orgány mesta Podolínece disponujú aktuálne informáciou, že od roku 2025 by sa v meste mala pravdepodobne začať prevádzka zariadenia pre seniorov s kapacitou 40 osôb, ktorého prevádzkovateľom bude neverejný poskytovateľ sociálnych služieb.

3.3 Aktivity mesta Podolíne a iných subjektov na úseku sociálnej starostlivosti (mimo pôsobnosti zákona o sociálnych službách)

Okrem vyššie uvedených služieb, zabezpečovaných na základe zákona o sociálnych službách, zabezpečuje mesto Podolíne pre svojich obyvateľov na úseku sociálnych vecí a v záujme podpory komunitného rozvoja aj iné služby, podporu, pomoc a aktivity (na základe iných zákonov alebo všeobecne záväzných nariadení mesta):

- **dotácia na stravu a školské potreby pre deti zo sociálne odkázaných rodín:** mesto na zmiernenie sociálneho vylúčenia a na podporu vzdelávania detí zo sociálne slabších rodín dotuje takéto rodiny finančnými prostriedkami, v školskom roku 2023/2024 poskytlo mesto Podolíne 10 takýchto príspevkov;
- **výkon osobitného príjemcu prídavku na deti, ktoré zanedbávajú povinnú školskú dochádzku:** túto činnosť mesto vykonáva v spolupráci s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny; v školskom roku 2023/2024 je obec Podolíne osobitným príjemcom prídavku na 3 deti;
- **výkon osobitného príjemcu dávky v hmotnej núdzi:** túto činnosť mesto vykonáva taktiež v spolupráci s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny; v čase spracovania tohto komunitného plánu bolo mesto Podolíne osobitným príjemcom dávky na 4 osoby;
- **donáška obedov seniorom a ŤZP osobám:** pomoc osobám, ktoré si nevedia zabezpečiť obed vlastnou cestou; Ide o službu spojenú s rozvozom stravy do domácností, ktorú mesto na požiadanie zabezpečuje imobilným osobám alebo osobám so zníženou schopnosťou pohybu; v čase spracovania tohto KPSS poskytuje mesto donášku obedov 34 osobám;
- **menšie obecné služby:** služba poskytovaná v spolupráci s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny, cieľom ktorej je udržiavať u miestnych dlhodobo nezamestnaných obyvateľov pracovné návyky; v meste túto službu mesačne využíva priemerne cca 5 dlhodobo nezamestnaných osôb;
- **iné opatrenia aktívnej politiky trhu práce** (napr. podľa § 50 zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti): služby poskytované v spolupráci s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny, cieľom ktorých je udržiavať, resp. rozvíjať u nezamestnaných obyvateľov pracovné návyky;
- **sociálnoprávna ochrana detí a sociálna kuratela:** mesto pri výkone svojej samosprávnej pôsobnosti na úseku sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately zabezpečuje rodine, maloletému dieťaťu, mladému dospelému a iným dospelým osobám ochranu a starostlivosť. V prípade umiestnenia maloletého dieťaťa do ústavnej starostlivosti spolupôsobí pri obnove rodinných pomerov za účelom návratu dieťaťa do prirodzeného rodinného prostredia a vyhľadáva fyzické osoby, ktorým by bolo možné zveriť dieťa do starostlivosti. Poskytuje pomoc mladému dospelému po skončení ústavnej starostlivosti pri zabezpečení bývania a zamestnania. Pomoc na úseku sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately mesto poskytuje povinne za predpokladu, že takáto situácia nastane.

Okrem poskytovania vyššie uvedených služieb, zabezpečovaných na základe zákona o sociálnych službách, predstavujú veľmi významnú súčasť komunitného rozvoja a začleňovania jedincov do spoločnosti aj rôzne subjekty a organizácie. Dôležitou súčasťou každodenného života obyvateľov, obzvlášť obyvateľov v riziku sociálneho vylúčenia, sú totižto rôzne sociálne aktivity (ako napr. záujmová činnosť, komunitná činnosť, dobrovoľnícka činnosť, kultúrne, spoločenské a športové akcie a pod.). Týmito sociálnymi aktivitami možno veľmi účinne predchádzať rôznym formám asociálneho správania, ktoré sú častokrát vyvolané napr. veľkým množstvom voľného času, nudou, absenciou povinností, absenciou pocitu spolupatričnosti, pocitom nedocenenia, chudobou, sklonmi k užívaniu návykových látok a pod.

Z tohto hľadiska je pozitívnym momentom skutočnosť, že v Podolínci vyvíjajú sociálne aktivity a spoločenskú činnosť viaceré subjekty a organizácie – okrem samotného mesta, ktoré počas roka organizuje viaceré kultúrno-spoločenské podujatia, je to napr. Slovenský Červený kríž, ktorý poskytuje

súčinnosť pri organizovaní mestských podujatí a ktorý vykonáva osvetu v školách, Klub dôchodcov, organizujúci rôzne podujatia pre seniorov a ŤZP osoby, Dobrovoľný hasičský zbor mesta Podolíneec, ktorý poskytuje súčinnosť pri organizácii podujatí, realizuje osvetu v školách, vedie hasičský krúžok a ktorý aktívne pôsobí v oblasti ochrany pred požiarmi, Mestský športový klub, ktorý miestnym obyvateľom poskytuje možnosť vykonávania športových aktivít (futbal), ako aj ďalšie subjekty a organizácie.

3.4 Požiadavky prijímateľov sociálnych služieb

Pre vytvorenie funkčného, širokého a dostupného systému sociálnych služieb pre obyvateľov mesta je veľmi dôležitým predpokladom podrobné poznanie potreby týchto služieb. Odhad potreby služieb v meste môžu dopĺňať a upresňovať demografické trendy a vývoj, odhady expertov a predstaviteľov samosprávy a vyjadrenia samotných obyvateľov.

Základné sociálne služby podľa potrieb obyvateľov mesta sú zabezpečené. Podľa prieskumu potrieb a požiadaviek s ohľadom na budúce potreby sa mesto bude orientovať na:

- účinný, efektívny a komplexný systém poskytovania sociálnych služieb, sociálnej pomoci a podporných služieb z úrovne samosprávy,
- rozšírenie formy sociálnych a podporných služieb podľa konkrétnych požiadaviek obyvateľov nášho mesta,
- podporu poskytovania existujúcich sociálnych služieb,
- podporu výstavby domov a bytov,
- postupné odstránenie bariér v meste (na verejných priestranstvách, v rámci úradov a inštitúcií, v zariadeniach kultúrneho a spoločenského života),
- elimináciu negatívnych sociálno-patologických javov v dôsledku neefektívneho využívania voľného času,
- zapojenie čo najviac detí do predškolskej výchovy,
- funkčný systém osvetu a motivácie pre vzdelanie a pokračovanie v štúdiu,
- zvýšenie zaangažovanosti verejnosti, ale aj ŤZP občanov so zdravotnými obmedzeniami na eliminácii sociálnej vylúčenosti obyvateľov mesta z dôvodu zdravotných obmedzení.

Z analýzy požiadaviek prijímateľov sociálnych služieb a ďalších obyvateľov mesta vyplývajú nasledovné skutočnosti:

Tabuľka 13: Požiadavky prijímateľov soc. služieb a iných obyvateľov na území mesta

Cieľová skupina	Druh požadovanej soc. služby ¹	Forma požadovanej soc. služby ²	Požad. soc. služba je v obci zabezpečená dostatočnou kapacitou (A/N)	Ak soc. služba nie je zabezpečená, kvantifikácia navýšenia potrebnej kapacity
Seniori	C 2	terénna	A	-
	C 1.2	pobytová - ročná	N	40
	E 5	ambulantná	N	30
ŽP osoby a občania so zdravotnými obmedzeniami	C 2	terénna	A	-
	D 1	-	N	10
Deti, mládež a rodina	-	-	-	-
Neprispôsobiví občania	A 1	terénna ambulantná	A	-

¹ číslovanie druhov sociálnych služieb je uvedené v podkapitole „1.7 Druhy a formy sociálnych služieb“ tohto komunitného plánu

² jednotlivé formy sociálnych služieb sú uvedené v podkapitole „1.7 Druhy a formy sociálnych služieb“ tohto komunitného plánu

Zdroj: vlastné spracovanie

4 STRATÉGIA ROZVOJA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

V predchádzajúcej časti dokumentu boli analyzované rôzne aspekty, spojené so sociálnou sférou, sociálnou starostlivosťou a sociálnymi službami v meste Podolíne (ako napr. demografické východiská, štruktúra uchádzačov o zamestnanie, oblasť školstva, podmienky bývania v meste a pod.). Z vykonanej analýzy vyplynuli rôzne špecifické problémy v meste Podolíne, na ktoré je v nasledujúcom období potrebné sa zamerať.

4.1 Cieľové skupiny

Sociálne služby je nutné poskytovať predovšetkým tým obyvateľom, ktorí sú z rôznych dôvodov znevýhodnení, resp. ohrození sociálnou exklúziou (príp. existuje reálny predpoklad, že takáto situácia u nich nastane). Ide najmä o nasledovné skupiny obyvateľov:

- seniori,
- občania s ťažkým zdravotným postihnutím alebo s nepriaznivým zdravotným stavom,
- občania ohrození správaním iných fyzických osôb, rodiny so zanedbávanými deťmi, s deťmi s poruchami správania, rodičia, ktorí nezabezpečujú riadnu starostlivosť a výchovu svojich detí,
- občania v nepriaznivej sociálnej situácii z dôvodu, že nemajú zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb; resp. pre závislosť od návykových látok nie sú schopní samostatne riešiť svoje problémy,
- dlhodobo nezamestnaní a občania odkázaní na pomoc v hmotnej núdzi,
- neprispôsobiví občania (z dôvodu životných návykov, spôsobu života), zotrvávajúci v lokalitách s prítomnosťou koncentrovanej a generačne reprodukovanej chudoby.

Doterajšia analytická fáza komunitného plánovania (vrátane dotazníkového prieskumu) boli zamerané na zistenie demografickej štruktúry obyvateľstva mesta, aktuálneho stavu poskytovania sociálnych služieb a ďalších sociálnych aktivít, ako aj na zistenie potrieb obyvateľov mesta na úseku sociálnej starostlivosti. Po zhrnutí a analýze všetkých relevantných podkladov a po špecifikácii problémov v oblasti sociálnej pomoci a sociálnych služieb, bol proces komunitného plánovania sociálnych služieb z hľadiska strategického plánovania zameraný prioritne na **štyri nosné cieľové skupiny**:

- **Seniori**
- **Ťažko zdravotne postihnutí občania a občania so zdravotnými obmedzeniami**
- **Deti, mládež a rodina v riziku sociálneho vylúčenia**
- **Príslušníci sociálne vylúčených komunit, obyvatelia ohrození chudobou, týraním a zneužívaním.**

4.2 Ciele a priority, doplnkové opatrenia

Dôležitou súčasťou komunitného plánovania je zadefinovanie cieľov a priorít, ktoré sú špecificky orientované na vyššie uvedené cieľové skupiny. Ciele a priority, zadefinované v záujme rozvoja sociálnych služieb a uvedené v nasledujúcej tabuľke, boli samosprávou mesta skoncipované na základe analýzy aktuálnej sociálnej situácie v meste, vykonanej v čase spracovania tohto komunitného plánu. V budúcnosti sa však sociálna situácia v meste môže zmeniť a môže sa stať, že sa zmenia aj požiadavky obyvateľov na poskytovanie sociálnych služieb. Z tohto dôvodu je potrebné uviesť, že **samospráva nášho mesta plánuje v budúcnosti v prípade potreby poskytovať, príp. zabezpečovať alebo spolupracovať pri zabezpečovaní aj iných sociálnych služieb podľa zákona o sociálnych službách** (teda nielen tých, ktoré sú výslovne uvedené v nasledujúcej tabuľke).

Ďalej považujeme za potrebné upozorniť na skutočnosť, že obyvatelia nášho mesta môžu v prípade záujmu a splnenia konkrétnych podmienok využiť služby ktoréhokoľvek poskytovateľa sociálnych služieb na území kraja (príp. iného kraja). Prijímať sociálnu službu teda nemusia len na území nášho mesta, ale aj na území iného mesta/mesta. Z tohto dôvodu je **strategickým záujmom samosprávy mesta podľa aktuálnych možností a podmienok podporovať aj tých poskytovateľov sociálnych služieb, ktorí svoje služby poskytujú našim obyvateľom v inej obci** (bez ohľadu na skutočnosť, či títo poskytovatelia sú v tomto komunitnom pláne konkrétne spomenutí alebo nie – nedokážeme totižto predpovedať, ktorí poskytovatelia budú svoje služby poskytovať našim obyvateľom v budúcnosti).

Ciele a priority rozvoja sociálnych služieb v našom meste pre roky 2024-2030 sú nasledovné:

Tabuľka 14: Ciele a priority rozvoja podľa jednotlivých druhov sociálnych služieb, foriem sociálnych služieb a jednotlivých cieľových skupín, vrátane kvantifikácie potrebnej kapacity týchto služieb a určenia finančných podmienok

GLOBALNY CIEL Zabezpečiť obyvateľom mesta kvalitné sociálne služby s orientáciou na ich potreby a preferencie						
Cieľová skupina	Druh sociálnej služby	Forma sociálnej služby	Ciele	Priority	Kvantifikácia potrebnej kapacity sociálnej služby	Určenie finančných podmienok (potenciálne zdroje financovania)
Seniori + ŽZP osoby a občania so zdravotnými obmedzeniami	Domáca opatrovateľská služba (C 2)	terénna	Zabezpečiť kvalitné poskytovanie soc. služby, vrátane jej dostatočnej kapacity	Starostlivosť o človeka	4	Mesto, SR, EŠIF, prijímatelia
Seniori	Zariadenie pre seniorov (C 1.2)	pobytová-ročná	Zabezpečiť kvalitné poskytovanie soc. služby, vrátane jej dostatočnej kapacity	Starostlivosť o človeka	40	Neverejný poskytovateľ, SR, EŠIF, prijímatelia
Seniori + ŽZP osoby a občania so zdravotnými obmedzeniami	Monitorovanie a signalizácia potreby pomoci (D 1)	-	Zabrániť vzniku krízovej sociálnej situácie alebo zabezpečiť jej riešenie	Starostlivosť o človeka	10	Mesto, SR, EŠIF, prijímatelia
Seniori + ŽZP osoby a občania so zdravotnými obmedzeniami	Poskytovanie sociálnej služby v jedálni (E 5)	ambulantná alebo terénna	Poskytovať stravovanie osobám, pre ktoré je zabezpečenie stravovania vlastnou cestou z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku alebo ťažkého zdravotného postihnutia sťažené	Starostlivosť o človeka	30	Mesto, SR, VÚC, EŠIF, prijímatelia, sponzorské dary

Príslušníci sociálne vylúčených komunit, obyvatelia ohrození chudobou, týraním a zneužívaním	Terénna sociálna služba krízovej intervencie (A 1)	terénna	Vyhľadať, zachytiť a poskytnúť pomoc každej osobe na území mesta, ktorá takúto službu potrebuje	Integrácia do spoločenského a pracovného života	2 zamestnanci	Mesto, SR, EŠIF, prijímatelia
--	---	---------	---	---	---------------	-------------------------------

Zdroj: vlastné spracovanie

V záujme kvalitného a efektívneho monitorovania a vyhodnocovania stanovených cieľov pri poskytovaní sociálnych služieb zadefinovala samospráva mesta nasledovné merateľné ukazovatele:

Tabuľka 15: Určenie merateľných ukazovateľov na zhodnotenie plnenia cieľov

Druh sociálnej služby	Forma sociálnej služby	Cieľ	Merateľný ukazovateľ	Hodnota	Východisková hodnota (2024)	Plánovaná hodnota	
						2027	2030
Domáca opatrovateľská služba (C 2)	terénna	Zabezpečiť kvalitné poskytovanie soc. služby, vrátane jej dostatočnej kapacity	Podiel prijímateľov spokojných s kvalitou poskytovanej sociálnej služby (merané prieskumom spokojnosti prijímateľov)	%	N/A	100	100
Zariadenie pre seniorov (C 1.2)	pobytová-ročná	Zabezpečiť kvalitné poskytovanie soc. služby, vrátane jej dostatočnej kapacity	Podiel prijímateľov umiestnených v zariadení na celkovom počte osôb, ktoré o túto službu požiadali (platí pre osoby s trv. pobytom v meste)	%	0	100	100
Monitorovanie a signalizácia potreby pomoci (D 1)	-	Zabrániť vzniku krízovej sociálnej situácie alebo zabezpečiť jej riešenie	Počet krízových sociálnych situácií u osôb, ktorým je táto služba poskytovaná	počet	-	0	0

Poskytovanie sociálnej služby v jedálni (E 5)	ambulantná a terénna	Poskytovať stravovanie osobám, pre ktoré je zabezpečenie stravovania vlastnou cestou z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku alebo ťažkého zdravotného postihnutia sťažené	Počet prijímateľov sociálnej služby	Počet	0 amb. + 34 ter.	30 amb. + 30 ter.	40 amb. + 30 ter.
Terénna sociálna služba krízovej intervencie (A 1)	ambulantná a terénna	Vyhľadať, zachytiť a poskytnúť pomoc každej osobe na území mesta, ktorá takúto službu potrebuje	Podiel obyvateľov, ktorým bola služba poskytnutá, na celkovom počte obyvateľov, ktorí o danú službu požiadali	%	100	100	100

Zdroj: vlastné spracovanie

Zohľadnenie miestnych špecifik a potrieb obyvateľov (fyzických osôb) v oblasti sociálnych služieb týkajúcich sa opatrovateľskej služby poskytovanej v územnom obvode mesta vrátane doplnenia definície potrieb dôležitých pre rozvoj sociálnych služieb

- mesto Podolíneec sa bude snažiť organizovať poskytovanie opatrovateľskej služby tak, že prispôsobí pracovné zmluvy s opatrovateľkami nasledovnými spôsobmi (podľa konkrétnej situácie a podľa aktuálnych možností):
 - zaistí sa čo možno najväčší úväzok jednej opatrovateľky u jedného prijímateľa (aby nebolo nutné počas jedného dňa presúvať sa od jedného prijímateľa k druhému)
 - zaistí sa, aby jedna opatrovateľka v rámci jedného pracovného dňa poskytovala sociálnu službu len jednému prijímateľovi (príp. čo najmenšiemu počtu prijímateľov)
 - ak bude nutné, aby jedna opatrovateľka poskytovala v rámci jedného pracovného dňa sociálnu službu viacerým prijímateľom, prijímatelia budú vybratí tak, aby bola medzi nimi čo najmenšia dochádzková vzdialenosť
- na základe monitoringu potrieb obyvateľov v oblasti opatrovateľskej služby bolo zistené, že:
 - niektoré osoby majú už dnes problém s mobilitou, ktorý sa pravdepodobne bude časom zväčšovať. Rovnako tu existuje predpoklad postupne sa zhoršujúceho zdravia u seniorov nadobúdaním vyššieho veku. V tejto súvislosti mesto eviduje zvyšujúci sa tlak na poskytovanie opatrovateľskej služby väčšiemu počtu osôb a bude sa snažiť zabezpečiť dostatočnú kapacitu na to, aby mohla byť táto služba poskytovaná obcou každému záujemcovi.

Veľmi významnou súčasťou komunitného rozvoja a začleňovania jedincov do spoločnosti, obzvlášť obyvateľov v riziku sociálneho vylúčenia, sú rôzne sociálne aktivity (ako napr. záujmová činnosť, komunitná činnosť, dobrovoľnícka činnosť, kultúrne, spoločenské a športové akcie a pod.). Týmto sociálnymi aktivitami možno veľmi účinne predchádzať rôznym formám asocíálneho správania, ktoré sú častokrát vyvolané napr. veľkým množstvom voľného času, nudou, absenciou povinností, absenciou pocitu spolupatričnosti, pocitom nedocenenia, chudobou, sklonsmi k užívaniu návykových látok a pod.

V tejto súvislosti si samospráva mesta Podolíne, okrem poskytovania vyššie uvedených sociálnych služieb, zabezpečených na základe zákona o sociálnych službách, zadefinovala aj viaceré **doplnkové aktivity**, ktoré sa už síce nevykonávajú podľa zákona o sociálnych službách, avšak ich cieľom je napomáhať cieľovým skupinám v ich sociálnej inklúzii, predchádzať vzniku alebo zhoršeniu nepriaznivých sociálnych situácií a napomáhať riešeniu miestnych sociálnych problémov. Jednotlivé doplnkové aktivity sú koncipované tak, aby ich naplnením došlo k uspokojeniu potrieb v oblasti sociálnej pomoci, aby ich mohol využívať čo najširší okruh obyvateľov mesta.

Tabuľka 16: Doplnkové aktivity stratégie rozvoja

Cieľová skupina	Doplnkové aktivity	Personálne, prevádzkové a finančné podmienky
Seniori	1.1 Podpora sociálnych kontaktov realizáciou kultúrno-spoločenských podujatí pre seniorov a oceňovaním jubilantov	Personálne a prevádzkové podmienky: zabezpečí mesto Potenciálne zdroje financovania: mesto, VÚC, SR, EŠIF
	1.2 Zlepšenie bezbariérového prístupu do budov a na verejných priestranstvách	Personálne a prevádzkové podmienky: zabezpečí mesto Potenciálne zdroje financovania: mesto, VÚC, SR, EŠIF
	1.3 Realizácia zájazdov a výletov pre seniorov	Personálne a prevádzkové podmienky: zabezpečí mesto Potenciálne zdroje financovania: mesto
	1.4 Podpora činnosti Klubu dôchodcov	Personálne a prevádzkové podmienky: zabezpečí mesto Potenciálne zdroje financovania: mesto

	1.5 Realizácia osvetových informačných kampaní na zabránenie zneužívania seniorov	Personálne a prevádzkové podmienky: zabezpečí mesto Potenciálne zdroje financovania: mesto
Cieľová skupina	Doplnkové aktivity	Personálne, prevádzkové a finančné podmienky
Ťažko zdravotne postihnutí občania a občania so zdravotnými obmedzeniami	2.1 Podpora zriaďovania chránených dielní a chránených pracovísk na území mesta	Personálne a prevádzkové podmienky: zabezpečí mesto Potenciálne zdroje financovania: mesto
	2.2 Zabezpečenie vhodných a dostupných priestorov na klubovú činnosť pre seniorov a ŤZP občanov	Personálne a prevádzkové podmienky: zabezpečí mesto Potenciálne zdroje financovania: mesto
Cieľová skupina	Doplnkové aktivity	Personálne, prevádzkové a finančné podmienky
Deti, mládež a rodina v riziku sociálneho vylúčenia	3.1 Skvalitnenie športovísk a detských ihrísk v meste	Personálne a prevádzkové podmienky: zabezpečí mesto Potenciálne zdroje financovania: mesto, VÚC, SR, EŠIF
	3.2 Organizácia kultúrno-spoločenských podujatí pre deti, mládež a rodiny	Personálne a prevádzkové podmienky: zabezpečí mesto Potenciálne zdroje financovania: mesto, VÚC, SR, EŠIF
	3.3 Podpora činnosti organizácií a inštitúcií, ktorých cieľovou skupinou sú deti a mládež	Personálne a prevádzkové podmienky: zabezpečí mesto Potenciálne zdroje financovania: mesto

Cieľová skupina	Doplnkové aktivity	Personálne, prevádzkové a finančné podmienky
Príslušníci sociálne vylúčených komúní, obyvatelia ohrození chudobou, týraním a zneužívaním	4.1 Podpora celoživotného vzdelávania (rekvalifikačné kurzy, školenia...)	Personálne a prevádzkové podmienky: zabezpečí mesto Potenciálne zdroje financovania: mesto, VÚC, SR, EŠIF
	4.2 Realizácia základného sociálneho poradenstva	Personálne a prevádzkové podmienky: zabezpečí mesto Potenciálne zdroje financovania: mesto
	4.3 Zapájanie sa do projektov menších obecných služieb a ďalších nástrojov AOTP	Personálne a prevádzkové podmienky: zabezpečí mesto Potenciálne zdroje financovania: mesto, VÚC, SR, EŠIF
	4.4 Podpora sociálne odkázaných rodín poskytovaním príspevku na stravu a školské potreby	Personálne a prevádzkové podmienky: zabezpečí mesto Potenciálne zdroje financovania: mesto
	4.5 V spolupráci s UPSVaR výkon osobitného príjemcu prídavku na deti a dávky v hmotnej núdzi v prípade potreby	Personálne a prevádzkové podmienky: zabezpečí mesto Potenciálne zdroje financovania: SR

Zdroj: vlastné spracovanie

Okrem vyššie uvedených doplnkových aktivít, ktoré sú špecificky orientované na jednotlivé cieľové skupiny (viď predchádzajúca tabuľka), si samospráva mesta zadefinovala aj spoločné, prierezové aktivity, ktoré napomáhajú viacerým cieľovým skupinám a zabezpečujú komunitný rozvoj.

Ide o nasledovné **prierezové aktivity**:

- *dohľad nad nesvojprávnymi občanmi* (v spolupráci so štátnou správou)
- *pomoc v krízových situáciách* (živelná pohroma, rodinná tragédia a pod.)
- *podpora záujmovej činnosti v meste* (krúžková činnosť, klubová činnosť, rôzna iná záujmová činnosť podľa potreby...)
- *výkon inštitútu osobitného príjemcu* (v spolupráci so štátnou správou).

5 IMPLEMENTÁCIA KOMUNITNÉHO PLÁNU

Mimoriadne dôležitým bodom v záujme efektívneho naplňovania zadefinovaných cieľov, priorít a doplnkových opatrení komunitného plánu je dôraz na vhodné nastavenie jeho implementácie. Okrem časového rozvrhnutia jednotlivých aktivít je potrebné mať na zreteli aj možné zmeny realizačných podmienok v blízkej budúcnosti – či už z legislatívneho hľadiska alebo z hľadiska finančných, materiálnych, personálnych, príp. iných zdrojov. V záujme úspešnej implementácie komunitného plánu je nevyhnutné neustále monitorovanie týchto realizačných podmienok, monitorovanie potrieb prijímateľov sociálnych služieb a taktiež priebežné monitorovanie a vyhodnocovanie samotného dokumentu.

5.1 Harmonogram realizácie komunitného plánu vrátane určenia finančných podmienok

Komunitný plán plánuje samospráva mesta realizovať podľa nasledovného harmonogramu:

Tabuľka 17: Harmonogram realizácie sociálnych služieb s určením kapacity sociálnych služieb, personálnych a prevádzkových podmienok

			Rok plánovanej realizácie													
			2024		2025		2026		2027		2028		2029		2030	
Druh sociálnej služby	Forma sociálnej služby	Určenie personálnych a prevádzkových podmienok	EK ¹	PN ²	EK ¹	PN ²	EK ¹	PN ²	EK ¹	PN ²	EK ¹	PN ²	EK ¹	PN ²	EK ¹	PN ²
Domáca opatrovateľská služba (C 2) (poskytovateľ: mesto)	terénna	Pers. podm.: mesto zabezpečí osoby na prevádzkovanie služby Prev. podm.: službu bude prevádzkovať mesto vlastnými a inými zdrojmi	4	0	4	0	4	1	5	0	5	1	6	1	7	0

Zariadenie pre seniorov (C 1.2) (poskytovateľ: neverejný poskyt.)	pobytová-ročná	Pers. podm.: never. poskyt. zabezpečí osoby na prevádzkovanie služby Prev. podm.: službu bude prevádzkovať never. poskytovateľ	0	40	40	0	40	0	40	0	40	0	40	0	40	0
Monitorovanie a signalizácia potreby pomoci (D 1) (poskytovateľ: mesto)	-	Pers. podm.: mesto zabezpečí osoby na prevádzkovanie služby Prev. podm.: službu bude prevádzkovať mesto vlastnými a inými zdrojmi	0	10	10	0	10	0	10	0	10	0	10	0	10	0
Poskytovanie sociálnej služby v jedálni (E 5) (poskytovateľ: mesto)	ambulatná a terénna	Pers. podm.: mesto zabezpečí osoby na prevádzkovanie služby Prev. podm.: službu bude prevádzkovať mesto vlastnými a inými zdrojmi	0	30	0	30	30	0	30	0	30	0	30	10	40	0

Terénna sociálna služba krízovej intervencie (A 1) (poskytovateľ: mesto)	ambulánna a terénna	Pers. podm.: mesto zabezpečí osoby na prevádzkovanie služby Prev. podm.: službu bude prevádzkovať mesto vlastnými a inými zdrojmi	2	0	2	0	2	0	2	0	2	0	2	0	2	0		

Vysvetlivky:

Rok s farebne vyplnenou bunkou: daná sociálna služba sa v danom roku **PLÁNUJE** realizovať

Rok s bunkou bez farebného vyplnenia: daná sociálna služba sa v danom roku realizovať **NEPLÁNUJE**

¹ EK – existujúca kapacita v danom roku

² PN – potreba navýšenia kapacity v danom roku

Zdroj: vlastné spracovanie

Personálne, prevádzkové, organizačné a finančné podmienky nevyhnutné pre poskytovanie sociálnych služieb budú závisieť od vývoja spoločenskej situácie, potrieb prijímateľov sociálnych služieb, legislatívnych zmien a nastavenia spôsobu financovania sociálnych služieb v spoločnosti. Sociálne služby budú kvantitatívne a kvalitatívne zabezpečované zo súčasných a budúcich zdrojov ich poskytovateľov. Poskytovatelia sociálnych služieb budú na zabezpečenie realizácie stanovených opatrení využívať najmä nasledovné finančné zdroje:

- Rozpočet poskytovateľov sociálnych služieb
- Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny
 - › príspevky na financovanie sociálnych služieb
 - › dotácie na rozvoj sociálnych služieb
- Vyšší územný celok
 - › príspevky na financovanie sociálnych služieb
 - › dotačná schéma
- Iné zdroje
 - › grantové národné a nadnárodné programy, štrukturálne fondy, sponzorské dary a pod.

V nasledujúcej tabuľke sú určené **predpokladané finančné zdroje z rozpočtu mesta, potrebné na poskytovanie sociálnych služieb** (odhad predpokladanej výšky zdrojov z rozpočtu mesta, potrebných na spolufinancovanie potrebnej kapacity jednotlivých druhov sociálnych služieb, foriem sociálnych služieb, a ak ide o sociálnu službu v zariadení, potrebného počtu miest v jednotlivých druhoch zariadení).

Tabuľka 18: Predpokladané finančné náklady mesta na poskytovanie sociálnych služieb

Druh sociálnej služby	Predpokladané finančné náklady (€)							Náklady spolu (€)
	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
Domáca opatrovateľská služba (C 2) (poskytovateľ: mesto)	48 000	48 000	48 000	60 000	60 000	72 000	85 000	421 000
Zariadenie pre seniorov (C 1.2) (poskytovateľ: verejný poskyt.)		0	0	0	0	0	0	0
Monitorovanie a signalizácia potreby pomoci (D 1) (poskytovateľ: mesto)		1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	6 000
Poskytovanie sociálnej služby v jedálni (E 5) (poskytovateľ: mesto)			3 000	3 200	3 400	3 600	4 000	17 200
Terénna sociálna služba krízovej intervencie (A 1) (poskytovateľ: mesto)	27 000	27 000	27 000	28 000	28 000	28 000	28 000	193 000
Všetky sociálne služby spolu:								637 200

Zdroj: vlastné spracovanie

V nasledujúcej tabuľke je uvedená **predpokladaná výška finančných zdrojov z rozpočtu mesta na spolufinancovanie** potrebnej kapacity jednotlivých druhov sociálnych služieb v jednotlivých rokoch **podľa konkrétnych poskytovateľov sociálnych služieb, ktorí poskytujú sociálne služby v územnom obvode mesta.** Tabuľka sa týka len sociálnych služieb podľa zákona o sociálnych službách.

Tabuľka 19: Predpokladané finančné náklady mesta na spolufinancovanie sociálnych služieb podľa konkrétnych poskytovateľov sociálnych služieb

Poskytovateľ	Druh soc. služby	Forma soc. služby	Existujúca kapacita	Počet prijímateľov soc. služby v súčasnosti	Príspevok mesta na financovanie / spolufinancovanie soc. služby		Potreba navýšenia kapacity (o koľko v danom roku)							
					Prispieva mesto na túto soc. službu (A/N)?	Ak áno, výška ročného príspevku (€)	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
Senior residence, 065 02 Vyšné Ružbachy 125	C 1.2	pobytová - ročná	20	N/A	A	3 600	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A

Zdroj: vlastné spracovanie

V nasledujúcej tabuľke sú určené **predpokladané finančné zdroje z rozpočtu mesta, potrebné na realizáciu doplnkových opatrení**. Zadefinované doplnkové opatrenia plánuje samospráva mesta realizovať podľa nasledovného harmonogramu a s nasledovnými nákladmi:

Tabuľka 20: Harmonogram realizácie doplnkových aktivít vrátane predpokladaných finančných nákladov na ich realizáciu

Doplnková aktivita (názov)	Rok plánovanej realizácie doplnkovej aktivity							Náklady spolu (€)
	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
Cieľová skupina: Seniori								
1.1 Podpora sociálnych kontaktov realizáciou kultúrno-spoločenských podujatí pre seniorov a oceňovaním jubilantov	500	500	500	500	500	500	500	3 500
1.2 Zlepšenie bezbariérového prístupu do budov a na verejných priestranstvách	500			500		500	500	2 000
1.3 Realizácia zájazdov a výletov pre seniorov	400		400		400		400	1 600
1.4 Podpora činnosti Klubu dôchodcov	1 000	1 000	1 200	1 200	1 500	1 500	1 700	9 100
1.5 Realizácia osvetových informačných kampaní na zabránenie zneužívania seniorov	100		100		100		100	400
Cieľová skupina spolu:								16 600
Cieľová skupina: Ťažko zdravotne postihnutí občania a občania so zdravotnými obmedzeniami								
2.1 Podpora zriaďovania chránených dielní a chránených pracovísk na území mesta	100	100	100	100	100	100	100	700

2.2 Zabezpečenie vhodných a dostupných priestorov na klubovú činnosť pre seniorov a ŤZP občanov	400	200						600
Cieľová skupina spolu:								1 300
Cieľová skupina: Deti, mládež a rodina v riziku sociálneho vylúčenia								
3.1 Skvalitnenie športovísk a detských ihrísk v meste	500		1 000		1 000		1 000	3 500
3.2 Organizácia kultúrno-spoločenských podujatí pre deti, mládež a rodiny	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	35 000
3.3 Podpora činnosti organizácií a inštitúcií, ktorých cieľovou skupinou sú deti a mládež	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	21 000
Cieľová skupina spolu:								59 500
Cieľová skupina: Príslušníci sociálne vylúčených komunit, obyvatelia ohrození chudobou, týraním a zneužívaním								
4.1 Podpora celoživotného vzdelávania (rekvalifikačné kurzy, školenia...)	100	100	100	100	100	100	100	700
4.2 Realizácia základného sociálneho poradenstva	0	0	0	0	0	0	0	0
4.3 Zapájanie sa do projektov menších obecných služieb a ďalších nástrojov AOTP	500	500	500	500	500	500	500	3 500
4.4 Podpora sociálne odkázaných rodín poskytovaním príspevku na stravu a školské potreby	400	400	400	400	400	400	400	2 800

4.5 V spolupráci s UPSVaR výkon osobitného príjemcu prídavku na deti a dávky v hmotnej núdzi v prípade potreby	0	0	0	0	0	0	0	0
Cieľová skupina spolu:								7 000
Všetky doplnkové aktivity spolu:								84 400

Vysvetlivky:

Rok s farebne vyplnenou bunkou: doplnková aktivita sa v danom roku PLÁNUJE realizovať

Rok s bunkou bez farebného vyplnenia: doplnková aktivita sa v danom roku realizovať NEPLÁNUJE

Zdroj: vlastné spracovanie

Návrh

5.2 Monitoring plnenia a spôsob každoročného vyhodnocovania komunitného plánu, vrátane podmienok a spôsobu jeho zmeny a aktualizácie

Komunitné plánovanie vyžaduje účasť všetkých zainteresovaných strán, preto budú monitorované a iniciované všetky priebežné návrhy, podnety a pripomienky v oblasti napĺňania stanovených cieľov. K efektívnosti implementácie komunitného plánu sociálnych služieb nevyhnutne patrí aj vybudovanie systému kontroly, monitorovania a aktualizácie dokumentu.

Z tohto dôvodu bude samospráva mesta v stanovených časových intervaloch pravidelne kontrolovať stav realizácie jednotlivých aktivít v rámci definovaných cieľov a priorít. Výstupy spracované vo forme monitorovacej správy budú predkladané v pravidelných intervaloch (1x ročne) na rokovanie mestského zastupiteľstva. Mestské zastupiteľstvo monitorovaciu správu prerokuje, posúdi stav plnenia cieľov a priorít a v prípade potreby navrhne zmeny. Navrhovať zmeny v komunitnom pláne môže aj primátor mesta, resp. poverení zamestnanci mesta. Zmeny v komunitnom pláne budú podliehať schvaľovaniu v mestskom zastupiteľstve. Každá zmena bude očíslovaná vo forme vzostupne číslovaných písomných dodatkov.

Návrh

ZÁVER

Sociálna služba je odborná činnosť, obslužná alebo ďalšia činnosť alebo súbor týchto činností, ktoré sú zamerané na pomoc ľuďom v nepriaznivej sociálnej situácii s cieľom umožniť im zapojiť sa do bežného života v spoločnosti a ochrániť ich pred sociálnym vylúčením. Úlohou a cieľom samosprávy je vytvoriť pre občanov miesto pre dôstojný a plnohodnotný život a postupne zlepšovať životné, pracovné a sociálne potreby obyvateľov mesta.

Tento komunitný plán sociálnych služieb predstavuje strednodobý plánovací dokument, zameraný na postupný rozvoj sociálnych služieb v meste. Analyzuje stav a úroveň sociálnych služieb poskytovaných obyvateľom mesta, hodnotí potreby občanov odkázaných na sociálne služby a navrhuje ciele a opatrenia pre ďalší rozvoj a skvalitnenie poskytovaných služieb.

Komunitný plán je zároveň úzko prepojený a nadväzuje na strategický dokument mesta – program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja. Oproti PHSR, ktorý sa komplexne zaoberá problematikou budúceho rozvoja mesta, sa komunitný plán v oveľa väčšej miere detailu ako PHSR zameriava na sociálnu oblasť. Analyzuje a definuje stratégiu jednak pre sociálne služby v zmysle zákona o sociálnych službách, ale aj iné aktivity, bezprostredne súvisiace so sociálnou sférou. Jeho ambíciou je definovať zámery mesta v sociálnej oblasti tak, aby boli čo najviac realistické a realizovateľné. S tým súvisí aj čo možno najefektívnejšie využitie dostupných finančných prostriedkov mesta, ako aj uchádzanie sa o finančné prostriedky z externých zdrojov (napr. európske štrukturálne a investičné fondy, štátne dotácie a pod.). Mesto Podolínec pripravilo a schválilo tento komunitný plán sociálnych služieb so zameraním na vybrané cieľové skupiny obyvateľov. Pre tieto cieľové skupiny sú navrhnuté niektoré opatrenia, ktorých realizáciou dôjde k výraznejšiemu skvalitneniu sociálnej sféry v meste.

Komunitný plán sociálnych služieb je otvorený a živý materiál, ktorý bude reagovať na zmeny a potreby celej komunity v meste, na meniace sa legislatívne, materiálne, finančné a personálne prostredie. Z tohto dôvodu bude priebežne vyhodnocovaný a v prípade potreby aktualizovaný. Navrhované zmeny a úpravy dokumentu vstúpia do platnosti po schválení mestským zastupiteľstvom.

PRÍLOHY

Zoznam informačných zdrojov

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR (2021): Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2021 – 2030.

Atlasy rómskych komunit 2004, 2013 a 2019

Program rozvoja mesta Podolíne

Register poskytovateľov sociálnych služieb v Prešovskom samosprávnom kraji

Štatistický úrad Slovenskej republiky, databáza DATAcube

Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR

Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách

www.podolinec.eu

Návrh